

FARVANDSVÆSENET

Virksomhedsregnskab 2002 (papirudgave)

15. april 2003.

Indhold

1.	Beretning	8
1.1	Mission	8
1.2	Vision	8
1.3	Særlige begivenheder i 2002	9
1.4	Fremtidige udfordringer	10
1.5	Årets resultater	10
2.	Resultatanalyse	11
2.1	<i>Effekter og produkter</i>	11
2.1.1	Finanslovens resultatkrav m.m.	11
2.1.2	Resultatkontraktens mål	12
2.1.3	Samlet vurdering	16
2.2	<i>Ressourceanvendelse</i>	17
2.2.1	Nøgletal, ressourceanvendelse	17
2.2.2	Resultatkontraktens mål	18
2.2.3	Farvandsvæsenet har gennemført en effektiviseringsanalyse	20
2.2.4	Farvandsvæsenets medarbejdere	22
2.2.5	Samlet vurdering	26
2.3	<i>Udviklingsforhold</i>	26
2.3.1	Resultatkontraktens mål	27
2.3.2	Samlet vurdering	32
3.	Regnskab	33
3.1	Regnskabspraksis	33
3.2	Regnskaber for Farvandsvæsenet og Lodsreguleringsfonden, drift	33
3.3	Anlægsregnskab, anlæg	41
3.4	Samlet vurdering	43
3.5	Status for igangværende og afsluttede projekter	43
4.	Miljørapport	44
4.1	Fremtiden	46
	Bilag 1: Resultatkrav fra finansloven m.m.	48
	Bilag 2: Nøgletal, ressourceanvendelse	50
	Datablad 1	51
	Datablad 2	53
	Datablad 3	55
	Påtegning	

TIL OMSLAGET

Farvandsvæsenets historie

Farvandsvæsenet blev oprettet den 1. april 1973 ved sammenlægning og samtidig nedlæggelse af Fyrvæsenet, Lodsvæsenet, Redningsvæsenet og Søkortarkivet som selvstændige organisationer.

Fyrvæsenet blev oprettet af Frederik II i 1560, hvor der blev etableret vippefyrrer ved Skagen, Anholt og Kullen. I takt med etableringen af nye skibsruter blev der i de følgende århundreder opført mange både større og mindre fyrrer. I 1893 var der 71 fyrrer, 10 fyrrskibe og syv lystøndestationer. Samtidig med elektrificeringen af eksisterende fyrrer forøgedes antallet af fyrrer frem til 1935 med yderligere 87 fyrrer. Efter oprettelsen af Farvandsvæsenet er nyetableret en række ubemandede søfyrrer til forbedring af sejladsen med store skibe igennem de danske farvande. I takt med forbedring af andre navigationshjælpemidler er behovet for fyrrskibe blevet mindre, og det sidste blev inddraget i 1988.

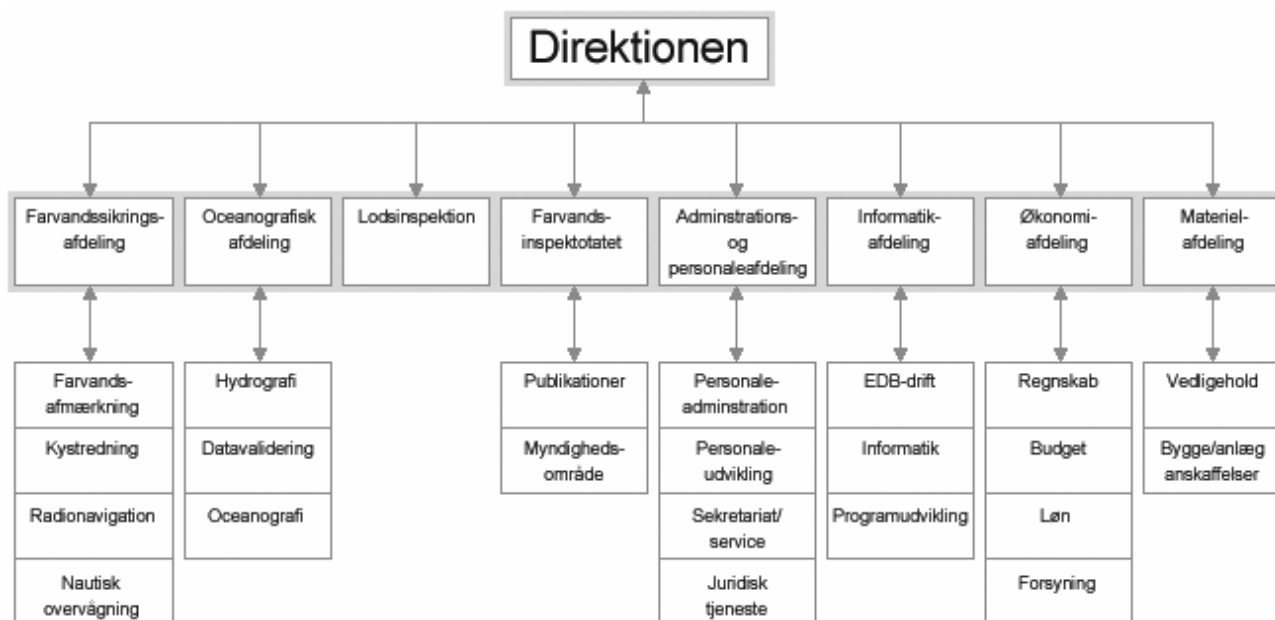
Lodsvæsenet kunne i 1984 fejre 300 året for Christian V's beslutning om at give lodserne i Dragør eneret på lodsning gennem Drogden. Eneretten blev stadfæstet af Christian VI i 1731, dog såfremt lodserierne "passer flittigt på og sig årvågne opfører". Siden 1831 har lodsvæsenet været undergivet lovmæssig regulering. Den seneste revision af Lodsloven er fra 1989, og Lodsvæsenet er i dag en selvstående og selvfinansierede del af Farvandsvæsenet med egen hovedkonto på finansloven.

Redningsvæsenet blev initieret af sandflugtskommissær, justitsråd C.B. Claudi blandt andet på baggrund af det engelske skib Vertumnus' forlis i 1874, hvor kun fire af en besætning på 13 blev reddet. Efter at der var lovgivet på området i 1852 blev Redningsvæsenet indtil omkring 1925 udbygget med 75 redningsstationer, bemandede med i alt 727 redningsmænd. I takt med moderniseringen af materiellet og i takt med ændringerne i opgaverne er antallet af redningsstationer og redningsmænd blevet reduceret i sidste halvdel af 1900-tallet. Kystredningstjenesten indgår i dag som et element i den samlede søredningstjeneste i Danmark.

Søkortarkivet blev oprettet ved kgl. resolution i 1784 med henblik på søopmåling og produktion af søkort. Opgaven blev senere udbygget med udgivelse af nautiske håndbøger og fra 1887 med udgivelse af "Efterretninger for Søfarende". Søkortproduktionen blev i 1987 overført til den nyoprettede Kort- og Matrikelstyrelse, mens Farvandsvæsenet fortsat udgiver nautiske publikationer samt "Efterretninger for Søfarende" og sammen med søværnet foretager søopmåling.

Ved Farvandsvæsenets oprettelse var administrationen fordelt på fire adresser i København, men i 1995 lykkedes det at blive samlet ét sted. Den samlede administration har nu til huse i "Søkvæsthuset" på Christianshavn.

Farvandsvæsenets organisation

Farvandsvæsenets organisation er en flad struktur. Diagrammet viser, hvordan Farvandsvæsenets centrale ledelse er organiseret. Direktionen består af Farvandsdirektøren og vicedirektøren, og sammen udgør de Farvandsvæsenets øverste ledelse. I Direktionen indgår desuden et direktionssekretariat.

Fire af de otte afdelinger, Farvandssikringsafdelingen, Oceanografifdelingen, Lodsinspektionen og Farvandsinspektoratet, er beskæftiget med Farvandsvæsenets operative hovedopgaver og myndighedsudøvelse. Disse afdelinger samt Materielafdelingen er direkte underlagt Farvandsdirektøren.

Fire andre, Administrations- og Personaleafdelingen, Økonomiafdelingen, Informatikafdelingen og Materielafdelingen varetager tværgående ydelser til hele Farvandsvæsenet. Bortset fra Materielafdelingen er disse afdelinger samt direktionssekretariatet direkte underlagt vicedirektøren.

TIL OMSLAGET

Farvandsvæsenets direktion

Farvandsdirektør K. Borck

telefon 3268 9565

e-mail kbo@fomfrv.dk

Vicedirektør H. M. Richter

telefon 3268 9567

e-mail hmr@fomfrv.dk

Direktionssekretariatet

Konsulent Anker Nissen

telefon 3268 9570

e-mail ann@fomfrv.dk

Fuldmægtig Lise Keller Madsen

telefon 3268 9630

e-mail lkm@fomfrv.dk

Specialkonsulent

Maria Luisa Højbjerg

telefon 3268 9571

e-mail mlh@fomfrv.dk

Direktionssekretær overassistent Vibeke Falkenstjerne

telefon 3268 9566

e-mail vfa@fomfrv.dk

TIL OMSLAGET

Farvandsvæsenets afdelinger

Administrations- og Personaleafdelingen

Kontorchef Bent Davidsen

telefon 3268 9501

e-mail bda@fomfrv.dk

Informatikafdelingen

Informatikchef Christian Lindegaard Jensen

telefon 3268 9656

e-mail cje@fomfrv.dk

Farvandsinspektoratet

Inspektoratchef Jens Peter W. Hartmann

telefon 3268 9581

e-mail jph@fomfrv.dk

Farvandssikringsafdelingen

Divisionschef Svend Bojesen

telefon 3268 9588

e-mail sbo@fomfrv.dk

Lodsinspektionen

Lodsinspektør Per Sønderstrup

telefon 3268 9554

e-mail pss@fomfrv.dk

Materielafdelingen

Materielchef Omar Frits Eriksson

telefon 3268 9598

e-mail ofe@fomfrv.dk

Oceanografisk afdeling

Divisionschef Arne Nielsen

telefon 3268 9605

e-mail arn@fomfrv.dk

Økonomiafdelingen

Økonomichef Kirsten Præstegaard Pedersen

telefon 3268 9546

e-mail kpp@fomfrv.dk

FORORD

Med denne redegørelse foreligger Farvandsvæsenets rapport om virksomheden i 2002 med tilhørende regnskaber. Krav til virksomhedens resultater og dens mål var fastsat i finansloven og Farvandsvæsenets resultatkontrakt med Forsvarsministeriet. De anses opfyldt i meget høj grad, og Farvandsvæsenets økonomi i 2002 var tilfredsstillende.

Vores mission - sejladssikkerhed - påkaldte sig også i 2002 betydelig både offentlig og politisk bevågenhed. Fra året før medbragte Farvandsvæsenet en stærk forpligtelse til fortsat aktiv medvirken i virkeliggørelsen af Helsinki Kommissionens anbefalinger til forebyggelse af forureningsulykker. Blandt fokus områderne heri er fremdeles intensivering af søopmålings indsatsen i særligt vigtige områder, øget anvendelse af lods og indførelse af det automatiske skibsidifikationssystem, kendt under betegnelsen AIS. De to første områder hører til Farvandsvæsenets ressort, og for det sidste er ansvaret for vigtige opgaver og koordination placeret her.

Medens sejladssikkerhed fortsat nyder generel interesse, tiltrækker enkeltstående tildragelser sig stor opmærksomhed og stærkt engagement hos mange. Tankskibet "Prestige"s forlis ud for Spanien sidst på året var en tragisk påmindelse om den påtrængende vigtighed af effektiv forebyggelse på alle relevante områder. Også for Farvandsvæsenet er dette et stort ansvar og en stor udfordring.

I årets løb udgjorde fortsat gennemførelse af Rigsrevisionens anbefalinger om Lodsvæsenet en stor opgave. Den indebar blandt andet tilpasning af Lodsvæsenets struktur pr. 1. november og udarbejdelse af en model for forbedret styring af dets økonomi. Sideløbende hermed igangsatte Konkurrencestyrelsen en undersøgelse af rammer og vilkår for lodstjenesten i Danmark.

Ved siden af løsning af sædvanemæssige administrative og forvaltningsmæssige opgaver er også adskillige interne projekter blevet gennemført. De omfatter ny økonomistyringsmodel, ny lønstyringsmodel, plan for kompetenceudvikling og -regnskab, en effektiviseringsanalyse der anviser konkrete foranstaltninger, samt fortsættelse af et projekt til nedbringelse af arbejdsbetinget sygefravær.

Blandt årets særlige lyspunkter var Kystredningstjenestens 150 års jubilæum den 26. marts. Jubilæet blev festligholdt ved redningsstationerne på kysten og i København. Også tilgang af nye skibe var opmuntrende. Inspektionsfartøjet "Poul Løwenørn" indgik i operativ tjeneste ligesom redningsfartøjet "Niels Iversen" og lods båden "Jupiter".

Vores mission - at bidrage til sejladssikkerheden i danske, færøske og grønlandske farvande - har også i 2002 været central ledetråd for Farvandsvæsenets virksomhed. Også i 2002 har der været god brug for vore ydelser på alle kerneområderne, farvandssikring, herunder afmærkning og fyrbe-lysning, redningstjeneste, søopmåling, lodstjeneste samt myndighedsservice og sejladsinformation. Og også i 2002 har vi nydt godt af at indgå i konstruktivt samarbejde med talrige myndigheder, organisationer og andre instanser i ind- og udland.

Mest beroede dog opfyldelsen af vores mission og opnåelsen af årets andre gode resultater på Farvandsvæsenets egne medarbejdere. Det er om deres indsats, de følgende sider handler.

1. Beretning

1.1 Mission

Farvandsvæsenets mission er at bidrage til sejladssikkerheden i danske, færøske og grønlandske farvande.

1.2 Vision

Farvandsvæsenets vision er, baseret på brugernes behov og myndighedernes krav, til stadighed at bidrage bedst muligt og mest effektivt til sejladssikkerheden i danske, færøske og grønlandske farvande.

Det forudses, at dette sker

- i konstruktivt samvirke med andre involverede, under udnyttelse af moderne teknologi og i respekt for miljøet, samt under
- stadig tilpasning af kapaciteten til hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt og iagttagelse af god økonomi.

Farvandsvæsenets vision søges indfriet gennem fortsat løsning af **hovedopgaverne**:

Myndighedsudøvelse og nautiske publikationer

Farvandsvæsenet fastlægger retningslinier for afmærkning, meddeler tilladelser, inspicerer og udsteder påbud vedrørende afmærkning, behandler sager vedrørende anlæg og arbejder i danske farvande samt skibsvrag.

I sammenhæng med myndighedsudøvelsen orienteres de søfarende løbende gennem udsendelse af blandt andet "Efterretninger for Søfarende".

Farvandsvæsenet udgiver desuden publikationer med nautisk dokumentation og anden information af betydning for besejlingen.

Navigationssystemer og afmærkning

Farvandsvæsenet etablerer, opretholder og vedligeholder fast og flydende afmærkning samt andre systemer, herunder fyrbelysning og søafmærkning samt radionavigationssystemer til hjælp for pladsbestemmelse og sejlads i hoved- og gennemsejlingsfarvande samt til sikker ankerplads i medfør af lov om sikkerhed til søs.

Kystredning

Farvandsvæsenet opretholder og forestår driften af den danske Kystredningstjeneste. Den indgår med 21 redningsstationer som element i den samlede danske søredningstjeneste, og dens ressourcer stilles til rådighed for Søværnets Operative Kommando (SOK), der som dansk søredningscentral forestår og koordinerer eftersøgnings- og redningsoperationer til søs i dansk område.

Lodsning

Farvandsvæsenet, som dansk ressortmyndighed vedrørende lodsning, fører tilsyn og kontrol med Lodsvæsenet, der har eneret til lodsning på dansk territorium. Lodsvæsenet er en selvstående og selvfinansierende virksomhed, hvis takster fastsættes af forsvarsministeren. Lodserierne stiller stedkendte navigatører til rådighed for skibsfarten ved anløb af danske havne og gennemsejling af danske farvande. Herved søges sejladssikkerheden forbedret og miljøet sikret. Farvandsdirektøren autoriserer lodser, meddeler tilladelser og udsteder certifikater m.v. vedrørende lodsning.

Oceanografi/hydrografi

Farvandsvæsenet er ansvarlig for og har eneret på at foretage søopmåling i danske, færøske og grønlandske farvande. Søopmåling planlægges af Farvandsvæsenet og udføres af skibe og personel fra Søværnet. Farvandsvæsenet indhenter hydrografiske og oceanografiske data, som i rå eller bearbejdet form kan stilles til rådighed for militære og civile brugere, herunder til produktion af søkort.

1.3 Særlige begivenheder i 2002

- Farvandsvæsenet har - i samarbejde med forsvaret - fået ansvaret for etablering af 1. etape af et dansk landbaseret AIS-system¹.

AIS er et automatisk informationssystem der muliggør udveksling af oplysninger mellem skibe samt mellem skibe og landstationer. AIS-teknologien forventes at få stor udbredelse på verdensplan, hvor der opbygges en infrastruktur, der muliggør udveksling af AIS-data på tværs af nationale grænser og herigennem en generel forbedring af sejladsikkerheden. I efteråret 2002 blev det besluttet, at Farvandsvæsenet med støtte fra Søværnets Materielkommando (SMK) og SOK har ansvaret for etableringen af 1. etape af et dansk landbaseret AIS-netværk². I 2004 skal der – forud for gennemførelsen af 2. etape – foretages en evaluering af projektet, blandt andet for at afgøre, hvor ansvaret for AIS-landorganisationen skal placeres på længere sigt.

- Ny struktur implementeret i Lodsvæsenet³.

Efter indstilling fra Farvandsvæsenet har Forsvarsministeriet tiltrådt, at Lodsvæsenets struktur pr. 1. november 2002 ændres, så antallet af lodserier reduceres fra 7 til 3.

Strukturen er herefter som følger:

- ▶ Bælt- og Fjordlodseriet omfattende de tidligere Lillebælt, Kalundborg, Odense og Esbjerg lodserier.
- ▶ Farvandslodseriet nu også omfattende det tidligere Limfjorden lodseri.
- ▶ Sundet lodseri der fortsætter uændret.

Formålet med den nye struktur er at skabe grundlag for en mere fleksibel og mere effektiv ressourceudnyttelse, herunder for at kunne tilpasse kapacitet til behov, samt for en styrkelse af Lodsvæsenets fortsatte udvikling gennem forbedret styring, ledelse og koordination.

- Farvandsvæsenets har gennemført en intern effektiviseringsanalyse⁴.

Farvandsvæsenet er pålagt at efterleve regeringens effektiviseringskrav for årene 2002-2005. Det betyder, at Farvandsvæsenet i denne periode skal spare henholdsvis 1, 3, 5 og 7 pct. på de administrative og organisatoriske områder⁵. Som led i besparelserne indgår 4 mio. kr., der tages af opsparingen. Denne besparelse på opsparingen fordeles ligeledes over perioden 2002-2005.

For at finde den mest hensigtsmæssige måde at udrede disse besparelser på, blev i løbet af efteråret 2002 gennemført en intern effektiviseringsanalyse i Farvandsvæsenet blandt andet gennem interviews med samtlige afdelingschefer og udpegede medarbejdere. Analysen bragte fokus på en række områder, hvor der i Farvandsvæsenet vurderes at være potentiale for effektiviseringer, og arbejdet med at implementere de vedtagne initiativer er igangsat.

¹ UAIS ("Universal Automatic Identification System"), i daglig tale AIS.

² AIS behandles mere indgående i resultatanalysen under "effekter og produkter".

³ Ny struktur i Lodsvæsenet behandles mere indgående i resultatanalysen under "udviklingsforhold".

⁴ Effektiviseringsanalysen behandles mere indgående i resultatanalysen under "ressourceanvendelse".

⁵ Beregnet på baggrund af følgende hovedformål på finansloven: "Hjælpfunktioner" og "Generel ledelse og administration".

1.4 Fremtidige udfordringer

For Farvandsvæsenet tager de fremtidige udfordringer afsæt i en forventet stigning i skibstrafikken gennem de danske farvande og et øget behov for foranstaltninger til forebyggelse af ulykker, herunder for miljøet. Begge dele vil kræve en styrkelse af sejladsikkerheden.

Den stigende trafik i danske farvande medfører behov for intensiveret overvågning. Indførelsen af AIS i skibe vil sammen med etableringen af et landsdækkende AIS-system give nye muligheder for meget præcist at registrere skibstrafikkens sejladsmønstre. Herved skabes der grundlag for at træffe afgørelser om, hvor og hvordan der bedst kan eller bør sættes ind for at øge sikkerheden.

På grund af en række olietankeres grundstødninger med efterfølgende olieforening af have og strande er der internationalt sat fokus på miljøbeskyttelse. Forebyggelse af miljøulykker vil indebære voksende behov for og krav til Farvandsvæsenets operative ydelser.

Også på det administrative område er der en række udfordringer for Farvandsvæsenet. For blandt andet at kunne håndtere kravene i regeringens ”Projekt Digital Forvaltning” skal Farvandsvæsenet som et væsentligt element udarbejde en effektiv it-strategi til støtte for såvel den operative virksomhed som de administrative og tekniske hjælpefunktioner. Farvandsvæsenet vil ligeledes medvirke til gennemførelse af regeringens handlingsplan om regelforenkling og modernisering. Herudover forventer Farvandsvæsenet, at der vil blive stillet yderligere krav om effektiviseringer i de kommende år.

Hertil kommer, at Farvandsvæsenet, som andre statslige myndigheder, skal søge at identificere veldefinerede områder, som vurderes udbudsegnete. Ved denne vurdering skal blandt andet tages i betragtning, hvilken vægt, der eventuelt bør tillægges leveringssikkerhed, og hvorvidt det vurderede område eventuelt udgør eller rummer elementer af myndighedsudøvelse.

I den udstrækning der måtte ske udlicitering af opgaver, kan dette for Farvandsvæsenet som driftsvirksomhed, der spænder over flere fagområder, vise sig at få konsekvenser, både for varetagelsen af Farvandsvæsenets opgaver og for dets organisation og struktur.

Sammenfattende kan det siges, at Farvandsvæsenets kerneopgaver består, men rammer og vilkår for deres løsninger påvirkes både udefra og indefra. Det er således en udfordring for Farvandsvæsenet at udvikle ydelserne til gavn for brugerne med samme eller færre midler.

1.5 Årets resultater

Farvandsvæsenets indsats har også i 2002 været målrettet mod indfrielse af virksomhedens mission, der vurderes opnået på tilfredsstillende niveau.

Økonomi:

Farvandsvæsenet har i 2002 opnået et regnskabsmæssigt tilfredsstillende resultat. Udskydelse af projekter og modtagelse af ekstraordinære indtægter gav tilsammen et mindreforbrug på 15,7 mio. kr., der finder anvendelse i 2003 i overensstemmelse med Farvandsvæsenets investeringsplan.

Andet:

Farvandsvæsenet har i 2002 i meget høj grad opfyldt finanslovens resultatkrav. Resultatet er meget tilfredsstillende, og selvom der i 2002 ikke blev foretaget egentlige effektmålinger i Farvandsvæsenet⁶, viser resultatet, at Farvandsvæsenets kerneopgaver fortsat løses tilfredsstillende.

⁶ I henhold til resultatkontrakt mellem Farvandsvæsenet og Forsvarsministeriet 2002-2004 blev der dog opstillet effektindikatorer med henblik på effektmåling i 2003. Dette behandles yderligere i resultatanalysen under ”effekter og produkter”.

Farvandsvæsenets resultatkontrakt 2002-2004 indeholdt for 2002 19 strategiske mål, hvoraf 16 er fuldt ud indfrieede. For så vidt angår målet om digital produktion af "Efterretninger for Søfarende" i database (på dansk og engelsk) blev målet ikke opfyldt, fordi det viste sig nødvendigt at omprioritere Farvandsvæsenets ressourcer som følge af dets rolle i etableringen af det landbaserede AIS. Målet vedrørende modernisering af Kystredningstjenesten blev ikke indfriet, idet der opstod en mindre forsinkelse, da den nye motorredningsbåd "Niels Iversen" til redningsstation Esbjerg først blev meldt i operativt beredskab den 9. januar 2003. Yderligere blev der ikke i 2002 indfaset noget nyt redningsfartøj ved redningsstation Østerby. Farvandsvæsenet forventer derimod at anskaffe ny "Fast Rescue Boat" til redningsstation Østerby i 4. kvartal 2003. Målet vedrørende sygefravær er kun delvist opfyldt, idet det, på trods af Nærværspolitikken, der blev formuleret og taget i brug i 2002, viste en svag stigning i forhold til 2001.

2. Resultatanalyse

I resultatanalysen er der fortrinsvist taget udgangspunkt i Farvandsvæsenets tre-årige resultatkontrakt med Forsvarsministeriet 2002-2004. De væsentligste målsætninger af strategisk betydning er trukket frem i selve resultatanalysen, mens øvrige mål er afrapporteret i to datablade.

Resultatanalysen er struktureret efter de samme tre temaer, som blev anvendt i sidste års virksomhedsregnskab. Finanslovens resultatkrav er sammen med en række målsætninger fra resultatkontrakten analyseret i forbindelse med det første tema om "effekter og produkter", mens det andet tema er koncentreret om ressourcespørgsmålet. I dette afsnit belyses en række nøgletal vedrørende ressourceanvendelsen i Farvandsvæsenet. I det tredje tema om udvikling fokuseres på de mål i resultatkontrakten, der sigter på at udvikle Farvandsvæsenet i bred forstand.

2.1 Effekter og produkter

I dette tema analyseres de resultater, der er opnået i 2002 vedrørende de udadrettede forhold, der vedrører omverdenen, og som derfor udgør den mest synlige del af Farvandsvæsenets samlede produktion. Farvandsvæsenets mission om at bidrage til at sikre besejlingen af danske, færøske og grønlandske farvande forudses blandt andet realiseret gennem fortsat løsning af Farvandsvæsenets kerneopgaver. I dette afsnit redegøres for mål og resultater, der vedrører disse kerneopgaver, d.v.s. aktiviteter, der er direkte afledt af Farvandsvæsenets formål. Herudover fokuseres på væsentlige mål i resultatkontrakten, som vedrører temaet "effekter og produkter". Vedrørende resultatkravene fra finansloven og andre relevante parametre henvises til tabel 1 i bilag 1, der kan foldes ud.

Farvandsvæsenet har brugt 2002 til at påbegynde arbejdet med effektmåling. Der er således opstillet en effektindikator vedrørende Farvandsvæsenets hjemmeside for 2003. Arbejdet med opstilling af eventuelle yderligere relevante effektindikatorer fortsættes i 2003, hvor det er hensigten at undersøge mulighederne for at opstille relevante effektindikatorer for mindst en kerneopgave.

2.1.1 Finanslovens resultatkrav m.m.

Vedrørende målopfyldelse i forhold til finanslovens resultatkrav m.m. henvises til tabel 1 i bilag 1. I analysen lægges vægt på at forklare de få større differencer mellem det forudsatte og det faktiske resultat.

På myndighedsområdet har antallet af behandlede sager pr. medarbejder ligget noget højere end forventet⁷. Vurderingen er, at der heri afspejles en sammenhæng med et øget kendskab til Farvandsvæsenet og de ydelser, der tilbydes, ikke mindst via hjemmesiden: www.Farvandsvaesenet.dk

⁷ Også antal behandlede sager totalt ligger højere end tidligere år og højere end forventet.

I 2003 planlægges det at opføre et søfyr ud for Gedser til forbedring af sejladsikkerheden i Kadetrenden, hvorfor antal fyr i søen i 2003 er sat op til 24.

Som følge af Farvandsvæsenets løbende afmærkningsrevision af de danske farvande samt nedgang i efterspørgslen efter flydende afmærkningsmateriel (sømærkekontrakter), er der sket en nedgang i antallet af lystønder og vagere i Danmark i forhold til det budgetterede.

Kystredningstjenestens motorredningsbåde (MRB) opnåede ikke den tilstræbte funktionstid i 2002. Sidst på året blev det konstateret, at fremdrivningsarrangementet på MRB type 16 havde en teknisk svaghed, hvorfor komponenter i alle fire MRB type 16 måtte udskiftes. Dette har forlænget bådenes værftsophold, og i gennemsnit har MRB type 16 været taget ud af drift i 11 uger. Hertil kommer, at to andre MRB'ere⁸ i 2002 blev ramt af havarier, der betød at disse to både måtte tages ud af beredskabet i henholdsvis 14 og 5 uger.

Antallet af lodserier er pr. 1. november 2002 reduceret fra syv til tre. Den nye struktur blev berørt i beretningen, og den behandles mere indgående i resultatanalysens afsnit vedrørende "udviklingsforhold".

Der blev i 2002 søopmålt langt flere km² end forventet såvel i Danmark som i Grønland. Det meget tilfredsstillende resultat skyldes blandt andet meget gunstige vejrforhold.

I stedet for at opgøre "antal km² opmålt" angives fra 2003 og fremover "km opmålt linie". Herved opnås et mere nøjagtigt udtryk for opmålingsindsatsen. Det årlige omfang og niveau af søopmåling-sopgaven er uforandret i forhold til 2002 og tidligere.

Farvandsvæsenet har i øjeblikket fire operative oceanografimålestationer (Drogden, Farøbroen, W26 og E28) mod målet på syv. Det er fortsat hensigten, at Farvandsvæsenet, for at danne et repræsentativt billede af de oceanografiske forhold, der hvor skibene faktisk befinder sig, anskaffer tre bøjler med oceanografisk måleudstyr til placering tæt ved de trafikerede sejlruiter.

2.1.2 Resultatkontraktens mål

Nedenfor er beskrevet de væsentligste mål fra resultatkontrakten, som vedrører temaet effekter og produkter, med tilhørende bemærkninger. Øvrige mål, der vedrører dette tema, og deres respektive opfyldelse er behandlet i datablad 1.

Mål 1: AIS

Formål

Formålet med at opstille dette mål er at få etableret et dansk landbaseret AIS-netværk⁹, således at Danmark opfylder sine forpligtelser i henhold til Helsinki Kommissionen (HELCOM) og EU's overvågningsdirektiv af 27. juni 2002¹⁰.

HELCOM-landene er således forpligtede til senest i 2005 at etablere et landbaseret overvågningssystem, baseret på det internationalt vedtagne AIS-netværk.

I henhold til overvågningsdirektivet skal EU-medlemslandene senest ved udgangen af 2007 have fuldført etablering og idriftsætning af landanlæggene, ligesom det i direktivet slås fast, at medlemslandene i samarbejde skal sikre, at de nationale systemer til forvaltning af oplysningerne skal kunne forbindes indbyrdes og arbejdes sammen.

⁸ MRB type 23 L. W. Dam stationeret ved Gedser redningsstation samt MRB type 23 M. Gaardbo stationeret ved Hirtshals redningsstation.

⁹ UAIS ("Universal Automatic Identification System"), i daglig tale AIS, er et civilt, automatisk, elektronisk informationssystem, der muliggør udveksling af oplysninger mellem skibe samt mellem skib og landstation.

¹⁰ EU's overvågningsdirektiv af 27. juni 2002 erstatter bl.a. EU's meldepligtsdirektiv.

Resultatkrav

- Forsøg med AIS på en afmærkningsstation påbegyndes.
- Forsøg med AIS på et inspektionsskib påbegyndes.
- En basestation og server etableres, til brug for AIS-forsøg.
- Internationalt samarbejde vedrørende udveksling af AIS-data påbegyndes.

Såfremt Farvandsvæsenet skal forestå etablering af et nationalt landbaseret AIS-system:

- Kravspecifikation udarbejdes.

Status

- Der er ikke udlagt AIS på en afmærkningsstation, da der endnu ikke på markedet findes en type, der egner sig til placering på afmærkningsstationer med solceller eller batteridrift (lavenergi-typer). Forsøget vurderes dog at kunne udføres i 2003.
- Farvandsvæsenets nye inspektionsfartøj "Poul Løwenørn" har AIS-udstyr installeret om bord¹¹. Udstyret har været i drift siden slutningen af 3. kvartal, og der rapporteres løbende om driften og brugen af udstyret.
- Målet om at etablere en basestation samt en server til brug for AIS-forsøg blev uaktuelt i løbet af 2002, idet AIS-projektet som sådan blev ændret i denne periode. Det er nu besluttet, at Farvandsvæsenet – i samarbejde med forsvaret – har ansvaret for at etablere 1. etape af systemet.
- Internationalt samarbejde vedrørende udveksling af AIS-data m.v. foregår i HELCOM-regi.
- På baggrund af beslutningen om, at Farvandsvæsenet – i samarbejde med forsvaret – har ansvaret for at etablere 1. etape af systemet, er kravspecifikation under udarbejdelse. Dette forgår i samarbejdet med SOK samt SMK, og arbejdet er stort set afsluttet. Farvandsvæsenet forventer, at kravspecifikationen er udarbejdet medio april 2003. Selve opgaven vedrørende AIS er sendt i EU-udbud (prækvalifikation).

Vurdering

Det er Farvandsvæsenets vurdering, at etableringen af et landbaseret AIS-netværk i Danmark vil bidrage væsentligt til støtte for sejladsikkerheden i danske farvande. AIS vurderes – via installationer ombord i skibe – at kunne bidrage med væsentlige informationer i relation til identifikation og positionering af skibstrafikken. Herudover kommer de allerede nævnte fordele ved at udstyre fast og flydende afmærkning med AIS. AIS vil herigennem kunne bidrage til opbygning af det maritime situationsbillede og danne grundlag for blandt andet farvands- og havmiljøovervågning.

Mål 2: Digitalisering af registre

Formål

Som led i Farvandsvæsenets vision om at kunne betjene kunderne på en teknologisk tidssvarende måde, digitaliseres Farvandsvæsenets nautiske, hydrografiske og oceanografiske registre. Det vil betyde, at Farvandsvæsenet kan styrke og smidiggøre både levering af data og dataprodukter samt den udførte sagsbehandling.

Resultatkrav

- Validering af eksterne data i registret for søkabler og sørørledninger påbegyndes.

---

¹¹ Følgende oplysninger om "Poul Løwenørn" indtastes i AIS-systemet og kan aflæses på en AIS-monitor i land eller på et andet skib:

Tastes af skibet: Om de sejler eller er i havn, på grund eller til ankers osv.; destination; "ETA" (Estimated time of arrival) ankomsttidspunkt til destination; dybgang; antal personer om bord; skibstype.

Fast udsendte oplysninger: Kurs over grunden; styret kurs; skibets fart; "MMSI" nummer (Maritime Mobile Service Identity code); kaldesignal;

"IMO" nummer ("International Maritime Organization"); skibets længde; skibets bredde; R.O.T ("Rate of turn") skibets drejehastighed (i grader pr. min); antenneposition; GPS backup kilde.

- 600 enheder er indtastet i registret for søkabler og sørørledninger.
- Etablering af digitalt register vedrørende myndighedsinspektioner.

Status

- Valideringen af eksterne data i registret for søkabler og sørørledninger er påbegyndt, idet den foretages løbende, i takt med at disse eksterne data indtastes.
- Ved udgangen af 2002 var der indtastet over 1100 enheder i registret.
- Det digitale register vedrørende myndighedsinspektioner er etableret og operativt.

Vurdering

Digitaliseringen af registre ventes i sig selv at ville medføre en besparelse ud fra en overordnet synsvinkel. Digitaliseringen vil gøre det muligt for den enkelte medarbejder hurtigt og effektivt at fremskaffe og præsentere de for den enkelte sag nødvendige data. Digitaliseringen af data i Farvandsvæsenets datasamlinger vil udover at fremme og yderligere effektivisere sagsgangen i Farvandsvæsenet også gøre det muligt og lettere for Farvandsvæsenet at stille data til rådighed for andre offentlige myndigheder og brugere uden for Farvandsvæsenet.

Mål 8: Indsamling af hydrografiske data i danske og grønlandske farvande

Formål

Etablering af et prioriteringsgrundlag for kvantitativ og kvalitativ fastsættelse af opmålingsopgaver tjener det formål yderligere at effektivisere søopmålingsarbejdet i relation til samfundets behov for søopmåling i danske og grønlandske farvande. Prioriteringsgrundlaget udarbejdes blandt andet i lyset af den teknologiske udvikling og de beslutninger, der er truffet i forbindelse med arbejdet i regi af HELCOM.

Resultatkrav

- Senest i februar skal der være etableret et prioriteringsgrundlag for søopmålingens mål og opgaver.
- Senest marts skal der udvikles kvantitative og afledede kvalitative mål for søopmålingen generelt og i relation til den enkelte opgave.
- Senest april skal der være udformet en 5-årsplan for opmålingen, idet tilslutning fra andre involverede instanser uden for Farvandsvæsenet forudsættes.

Status

- Prioriteringsgrundlaget for søopmålingen blev fremsendt til Forsvarsministeriet 27. februar 2002.
- Kvantitative og afledede kvalitative mål for søopmålingen blev fremsendt til Forsvarsministeriet 20. marts 2002.
- 5-årsplan for søopmålingen blev fremsendt til Forsvarsministeriet 20. marts 2002.

Vurdering

Opstilling af kvantitative og afledede kvalitative mål for søopmålingen er udført som en integreret del af udformningen af en 5-årsplan for søopmålingen. 5-årsplanen har været gældende siden den 1. januar 2003. 5-årsplanen understreger det vigtige i, at søopmålingen af gennemsejlingsruterne og sejlruterne til de vigtigste trafikhavne i Danmark til stadighed er opmålt til gældende international standard.

Mål 9: Brugerundersøgelse af indsamlede oceanografiske data i danske og grønlandske farvande

Formål

Det er i forbindelse med etableringen af det oceanografiske center forudsat, at centeret skal etableres etapevist og i tæt samarbejde med brugere, både de militære og de civile i det omfang, det er muligt. Med henblik på at betjene kunderne bedst muligt og at forbedre sejladsikkerheden samt til støtte for en omkostnings- og effektivitetsvurdering i Forsvarets Center for Operativ Oceanografi gennemføres en brugerundersøgelse, der skal afdække anvendelsen af de data, centeret genererer og dermed skabe baggrund for valg/fravalg og tilpasning i fremtidig virksomhed.

Resultatkrav

- Senest den 1. april fremsendes til Forsvarsministeriets godkendelse forslag til, hvorledes undersøgelsen gennemføres i forhold til Farvandsvæsenets brugere, præcisering af tema og metode for undersøgelsen og af hvem og hvorledes evaluering skal ske¹².
- Gennemførelse af brugerundersøgelse i henhold til godkendt plan.
- Evaluering af brugerundersøgelse.

Status

Forslag til samt gennemførelse af brugerundersøgelse er afviklet som planlagt i resultatkravene på dette område. Resultatet af undersøgelsen var imidlertid ikke tilstrækkeligt anvendeligt, da svarprocenten lå meget lavt. En egentlig evaluering var derfor ikke mulig, men det blev på denne baggrund besluttet, allerede i 4. kvartal 2002 at gennemføre en mere systematisk og professionelt tilrettelagt brugerundersøgelse.

Vurdering

I tilknytning til Søværnets deltagelse i nationale og internationale øvelser er der gennemført spørgeskemaundersøgelser vedrørende relevansen af de data og dataprodukter, som det oceanografiske center har leveret til øvelsesdeltagerne. Der er modtaget udfyldte skemaer fra seks øvelser hver med 30-40 deltagende enheder i alt, men svarprocenten har kun været 10-15 %. Det er imidlertid vigtigt for det videre arbejde, at Farvandsvæsenet som leverandør har god indsigt i brugernes behov og konstruktive kritik. Da de gennemførte undersøgelser ikke har kunnet give det fornødne grundlag for dette, har Farvandsvæsenet revurderet situationen og besluttet at fremrykke den systematiske, professionelle brugerundersøgelse, der oprindeligt var planlagt gennemført i løbet af 2003, til påbegyndelse i 4. kvartal 2002.

Mål 13: Effektmål:

Formål

Farvandsvæsenets vision tilsiger, at dets opgaver skal søges udført så godt som muligt inden for de givne ressourcemæssige rammer. For at kunne vurdere om og i hvilket omfang denne fordring opfyldes, kan sammenhæng mellem ydelse og økonomi og gavn for brugerne søges vurderet f.eks. gennem identifikation af effektindikatorer, registrering af relevante parametre og udarbejdelse af vurderinger.

Resultatkrav

- Farvandsvæsenet udpeger inden for sit ansvarsområde to felter, hvor effektmåling vurderes at kunne være meningsfyldt og identificerer inden for disse områder relevante effektindikatorer.

---

¹² Det forudsættes, at der i perioden 2002-2004 gennemføres brugerundersøgelser.

Status

Farvandsvæsenet fremsendte til Forsvarsministeriet i september 2002 forslag til to felter, hvor relevante effektindikatorer blev identificeret. Det ene felt er Farvandsvæsenets hjemmeside, hvor brugertilfredshed i forhold til hjemmesiden udgør en relevant effektindikator. Det andet felt er Farvandsvæsenets myndighedsudøvelse, hvor antallet af ankesager, der rejses med begrundelse i Farvandsvæsenets sagsbehandling i de pågældende sager set i forhold til antallet af behandlede sager, udgør en egnet effektindikator på myndighedsområdet. Effektmåling af Farvandsvæsenets hjemmeside er medtaget i resultatkontrakt mellem Farvandsvæsenet og Forsvarsministeriet for 2003-2004. Fremgangsmåden bliver, at der på hjemmesiden indlægges en brugertilfredshedsundersøgelse (link på forsiden), og målet er, at tilfredsheden skal fastholdes eller stige.

Vurdering

Farvandsvæsenets hjemmeside er fundet relevant i forhold til effektmåling inden for Farvandsvæsenets ansvarsområde. Det vurderes, at brugertilfredshed i forhold til Farvandsvæsenets hjemmeside er en relevant effektindikator vedrørende hjemmesiden. På Farvandsvæsenets hjemmeside præsenteres således en lang række af de ydelser, som Farvandsvæsenet producerer til direkte opfyldelse af missionen. En stigende tilfredshed med hjemmesiden kan betyde, at brugerne betragter den som et nyttigt værktøj, at den for de søfarende blandt brugerne kan medvirke til at støtte sejladsikkerheden, og at den dermed bidrager til opfyldelse af Farvandsvæsenets mission.

Farvandsvæsenet har omvendt valgt ikke at arbejde videre med effektmåling i forhold til myndighedsudøvelsen, idet praksis har vist, at der kun rejses få ankesager imod Farvandsvæsenet på dette område.

2.1.3 Samlet vurdering

Særligt AIS-projektet under dette tema har trukket mange ressourcer i Farvandsvæsenet i 2002.

Samtidig har området langsigtede perspektiver for Farvandsvæsenets virksomhed. Som anført også i sidste års virksomhedsregnskab ligger gennemførelsen af dette projekt i direkte forlængelse af Farvandsvæsenets mission om at medvirke til at fremme sejladsikkerheden. I 2002 blev det, som anført, besluttet, at Farvandsvæsenet – i samarbejde med forsvaret – har ansvaret for etablering af 1. fase af et dansk landbaseret AIS-system. Der er tale om intensiveret produktudvikling uden for de traditionelle tekniske kerneområder i Farvandsvæsenet. Herigennem bliver Farvandsvæsenet i stand til i en bredere vifte at bidrage til den generelle sejladsikkerhed samtidig med den fortsatte udvikling af de mere traditionelle ydelser. Opfyldelsen af Farvandsvæsenets mission vil således stille stadigt fornyede og stærke krav til prioriteringen af den samlede ressourceanvendelse.

Udover de opgaver, der under dette tema blev præsenteret i forlængelse af resultatkontrakten, har det brede daglige arbejde med Farvandsvæsenets kerneopgaver fyldt meget også i 2002. Disse kerneopgaver består i at tilvejebringe de ydelser, der udgør Farvandsvæsenets bidrag til sikring af be-sejlingen af danske, færøske og grønlandske farvande. Tages udgangspunkt i finanslovens resultatkrav må resultatet betegnes som ganske tilfredsstillende. Kun på få områder har det ikke været muligt at leve op til de her opstillede krav. Egentlige effektmålinger har det ikke været muligt at gennemføre, men i 2002 opstillede Farvandsvæsenet en effektindikator vedrørende hjemmesiden. Effektmåling af Farvandsvæsenets hjemmeside vurderes således at være særlig relevant, idet en lang række af Farvandsvæsenets ydelser præsenteres på hjemmesiden. Effektmåling på dette område vil i 2003 ske via indlæggelse af en tilfredshedsundersøgelse på hjemmesidens forside. Målet er, at tilfredsheden skal fastholdes eller stige.

2.2 Ressourceanvendelse

I dette afsnit flyttes fokus fra den del af Farvandsvæsenets vision, der handler om kerneopgaverne og løsningen af disse til ressourceanvendelsen i forhold til denne opgaveløsning. Der sættes med andre ord fokus på den del af visionen der lyder: ”..... under stadig tilpasning af kapaciteten til hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt og iagttagelse af god økonomi.”

For Farvandsvæsenet er det af afgørende betydning, at såvel økonomiske som materielle og menneskelige ressourcer udnyttes mest effektivt.

Ressourceanvendelse er ikke et direkte tema i Farvandsvæsenets resultatkontrakt med Forsvarsministeriet for 2002-2004. Kun to til tre ud af i alt 19 mål i resultatkontrakten kan således siges at gå på, hvordan ressourcerne anvendes mest effektivt i Farvandsvæsenet¹³. Spørgsmålet om optimal udnyttelse af ressourcerne er dog et tema, der i høj grad optager Farvandsvæsenet, og hertil kommer, at en del af de udviklingsprojekter fra resultatkontrakt 2002-2004, der vil blive præsenteret nedenfor i forbindelse med afsnittet ”udviklingsforhold” i høj grad også er rettet imod optimering af ressourceanvendelsen. Mest centralt står i den sammenhæng projekterne vedrørende udvikling og implementering af en virksomheds- og økonomistyringsmodel for Farvandsvæsenet og Lodsvæsenet. Farvandsvæsenet vil i forbindelse med, at den nye virksomheds- og økonomistyringsmodel tages i brug få tilvejebragt bedre værktøjer til at fokusere på ressourceanvendelse, såvel kvantitativt som kvalitativt.

I forlængelse af Farvandsvæsenets bestræbelser på optimal ressourceanvendelse gennemførte Farvandsvæsenet i efteråret 2002 tillige en effektiviseringsanalyse, hvis direkte formål var at udrede pålagte effektiviseringskrav for årene 2002-2005.

2.2.1 Nøgletal, ressourceanvendelse

Vedrørende centrale nøgletal for ressourceanvendelsen henvises til tabel 2 i bilag 2, der kan foldes ud. I analysen af udviklingen i de udvalgte nøgletal lægges vægt på at afgive forklaringer de steder, hvor der er større differencer mellem det budgetterede og det faktiske resultat i 2002.

Udgifterne vedrørende ”Efterretninger for Søfarende” (E.f.S.) blev højere end forventet. Når projektet vedrørende digitalisering af E.f.S. i database er gennemført, skal E.f.S. tillige udgives på engelsk. Da der var en forventning om, at dette projekt ville være afsluttet primo 2002, blev redaktionen tilført en ekstra medarbejder, der primært skulle stå for oversættelsen til engelsk. Denne medarbejder, som ikke var forudset på budgetteringspunktet for 2002, vil også være tilknyttet redaktionen i 2003.

Antallet af behandlede sager i myndighedsudøvelsen lå højt i 2002. Vurderingen er, at dette kan have en sammenhæng til øget kendskab til Farvandsvæsenet og Farvandsvæsenets ydelser, ikke mindst via hjemmesiden.

I Grønland skyldes merforbruget pr. fyr større forbrug af skibstimer end beregnet i forbindelse med ”Jens Sørensen”s grønlandstogt i 2002.

De relativt store forskelle mellem på den ene side regnskab 2002 og på den anden side budget 2003 vedrørende hovedformål 3 fyrbelysning, hovedformål 4 søafmærkning og hovedformål 5 radionavigation/overvågning skyldes fejlagtige nøgletal opgivet fra Farvandsvæsenet til forslag til finanslov 2003¹⁴.

¹³ Mål vedr. overvejelser af muligheder for rationalisering på materielområdet, mål vedr. miljøbelastning samt dele af mål vedrørende modernisering og kapacitetstilpasning inden for fyr- og afmærkningsområdet.

¹⁴ Ved gennemgang af tallene, i forbindelse med besvarelse af spørgsmål til finansudvalget om udviklingen i hovedformål 4, Søafmærkning, blev det konstateret, at fordelingsstallene for værkstedernes udgifter mellem hovedformål 3, Fyrbelysning, og hovedformål 4, Søafmærkning var byttet om. Af

Antallet af redningsoperationer lå noget over det forventede i 2002. Antallet af operationer kom helt op på 719 imod forventet omkring 600. Dette har indflydelse på udgiften pr. station, som af denne grund kom til at ligge noget over det forventede (udgiften pr. operation ligger nogenlunde konstant).

I 2002 indgik et nyt lods fartøj ”Jupiter”. I 1. kvartal 2003 indgik endnu et nyt lods fartøj ”Venus”. De to fartøjer vil i 2003 erstatte tre ældre lods fartøjer, som tages ud af drift.

Funktionstiden for vandstandsmålerne har ligget lidt under det krævede, idet der lejlighedsvist har været kommunikationsproblemer mellem målerne og Farvandsvæsenet.

For at gennemføre tilsyn ved de oceanografiske målestationer kræves tilstedeværelse af egnet skib for at nå frem til målerne, et hold dykkere samt gunstige strøm- og vejrforhold. Det har ikke været muligt i 2002 at koordinere tilsyn oftere end anført, og derfor er ambitionerne for 2003 nedsat til et mere realistisk niveau. Der er fortsat tale om en fuldt acceptabel løsning, og med de til rådighed værende ressourcer var målet for tilsyn i 2002 sat for højt.

2.2.2 Resultatkontraktens mål

Mål 4, del 2: Modernisering og kapacitetstilpasning inden for fyr- og afmærkningsområdet (de to sidste resultatkrav under 2002)

Formål

I takt med at inspektionsfartøjssektoren moderniseres, sikrer Farvandsvæsenet løbende, at den samlede fartøjsbemanding tilpasses behovet.

Resultatkrav

- I forbindelse med kapacitetstilpasningen på inspektionsfartøjsområdet gennemføres en tilpasning i den samlede fartøjsbemanding. Personaletilpasningen vil ske ved en kombination af naturlig afgang, frivillig fratreden, overførsel til anden tjeneste og eventuel afsked.
- Beboelsesbygninger ved følgende fyr søges afhændet: Gedser, Spodsbjerg, Udbyhøj, Keldsnor samt Fornæs.

Status

- Fartøjsbemandingen var ved årets udgang bragt ned på 66 medarbejdere.
- Beboelsesbygningen ved Gedser fyr var ved årets slutning ikke sat til salg, idet der i Forsvarets Bygningstjeneste opstod tvivl om, hvorvidt hele det omgivende areal tilhørte Farvandsvæsenet. Det er i 2003 blevet afklaret, at arealet er Farvandsvæsenets, hvorfor boligen ved Gedser fyr bliver sat til salg. Boligen ved Spodsbjerg fyr blev solgt, og bygningen ved Keldsnor fyr blev indskudt i ”FREJA Ejendom A/S” i 2002. Boligen ved Udbyhøj fyr blev sat til salg i 2002, men først pr. 31. januar 2003 er den formelt overdraget til ny ejer. Bygningen ved Fornæs fyr blev sat til salg i 2002, men den er endnu ikke solgt.

---

værkstedernes omkostninger vedrører 23 % fyrbelysning, mens 77 % vedrører søafmærkning. Ombygningen af fordelingsstallene betød, at der oprådte 5,8 mio. kr. mere på hovedformål 3, Fyrbelysning end der burde, og modsætningsvis 5,8 mio. kr. mindre på hovedformål 4, Søafmærkning. Ved gennemgangen viste det sig endvidere, at fordelingsstallene for udgifter til fyr med kystudkig er beregnet uden at tage højde for udgifterne ved Drogden Fyr. Medtages udgifterne til Drogden Fyr, flyttes 2,9 mio. kr. fra hovedformål 3, Fyrbelysning til hovedformål 5, Radionavigation/ Overvågning. De korrekte omkostningsfordelinger på de tre områder er som følger (brutto): Hovedformål 3, Fyrbelysning: 43,8 mio. kr., hovedformål 4, Søafmærkning: 36,0 mio. kr. og hovedformål 5, Radionavigation/Overvågning: 20,2 mio. kr. Det korrekte budget for udgifter pr. fyr i Danmark i 2003 (opregnet til 2002 niveau) er 160.000 kr., for udgifter pr. fyr på Færøerne er det 109.000 kr., mens det for fyr i Grønland gælder, at der ventes en udgift pr. fyr på 133.000 kr. På søafmærkningens område er de korrekte data vedr. budgettet for 2003 som følger: Udgifterne pr. flydende afmærkning i Danmark ventes at blive på 23.000 kr. (opregnet til 2002 niveau), og udgifterne pr. både i Grønland ventes at blive på 1.700 kr. (opregnet i 2002 niveau). Vedr. hovedformål 5, radionavigation/overvågning er det korrekte budget en udgift pr. kystudkigstation i 2003 på 1.886.000 kr. (opregnet til 2002 niveau).

Vurdering

- Tilpasningen af fartøjsbemandingen i inspektionsskibssektoren blev gennemført ved naturlig afgang. I 2002 forlod to medarbejdere inspektionsskibssektoren. Tilpasningen fortsættes i 2003/2004, idet der i resultatkontrakt for 2003-2004 er anført resultatkrav om, at Farvandsvæsenet påbegynder (2003) og fortsætter (2004) struktureringen af denne skibssektor til en normering på 51 ansatte.
- Alle de nævnte fyr blev søgt afhændet i 2002. Dog er ikke alle bygninger af de ovennævnte grunde blevet solgt endnu.

Mål 11: Overvejelse af muligheder for rationalisering på materielområdet

Formål

Der er på dette område udarbejdet en overordnet beskrivelse af materielområdet omfattende blandt andet en generel beskrivelse af Farvandsvæsenets materiel, en generel beskrivelse af materiellets livscyklus samt en beskrivelse af hvilke aktiviteter, der typisk indgår i materiellets anskaffelses-, drifts- og afviklingsfase. I tillæg hertil er et antal mulige rationaliseringsemner identificeret og en nærmere overvejelse af disse påbegyndt.

Resultatkrav

- I januar 2002 orienteres Forsvarsministeriet om resultatet af Farvandsvæsenets overvejelser blandt andet med henblik på drøftelse af det videre arbejde.
- Afhængigt af udfaldet af disse drøftelser udfærdiges samme år en handlingsplan som godkendes af Forsvarsministeriet.

Status

- Rapportering til Forsvarsministeriet blev foretaget som planlagt i januar 2002.
- I den foreløbige tilbagemelding fra Forsvarsministeriet blev der givet udtryk for tilslutning til de i rapporten foreslåede tiltag vedrørende samarbejde med øvrige myndigheder, herunder især med SMK. Disse tiltag søges nu gennemført, blandt andet gennem den koncernfælles indkøbsgruppe (KIG), herunder særligt i forhold til arbejdsgruppen vedrørende rammeaftaler (AG/RAM). På denne baggrund har det ikke været nødvendigt at udarbejde en egentlig handlingsplan.

Vurdering

Gennem AG/RAM samarbejdet i 2002 blev rammeaftaler vedrørende navigationsudstyr til skibe identificeret som et muligt samarbejdsområde i forhold til SMK.

I sidste halvdel af 2002 har Farvandsvæsenet, ved anskaffelser af navigationsudstyr til skibe, herunder lods- og redningsfartøjer, undersøgt mulighederne for at udnytte eventuelle relevante SMK rammeaftaler på området. Det har dog indtil videre vist sig at være mest fordelagtigt for Farvandsvæsenet selv at udbyde de pågældende anskaffelser. Der arbejdes videre i 2003 med at søge efter mulige samarbejdsområder inden for Forsvarsministeriet, herunder især med SMK.

Mål 19: Miljøbelastning

Formål

Det er Farvandsvæsenets overordnede miljømålsætning at mindske den samlede miljøbelastning, der skyldes Farvandsvæsenets aktiviteter.

For 2002 havde Farvandsvæsenet vedtaget to yderligere miljøindsatsområder, nemlig konvertering af de resterende gasdrevne fyr til anden energi samt oprydning af mistet/sunket afmærkningsmateriel på søen. Oprydningen af gammelt afmærkningsmateriel gælder særligt materiel, der er til gene

for fiskeriet (fiskeredskaber m.v. kan hænge fast i dette gamle materiel, hvorved det ødelægges). Resultatkravet på miljøområdet i 2002 ligger naturligt i forlængelse heraf.

Resultatkrav

- 21 gasdrevne fyr konverteres til offentlig elforsyning eller alternative energikilder som solcelledrift og vindmøllekraft.
- Afsøgning af mistet/sunket afmærkningsmateriel på søen ved 100 positioner.

Status

- I 2002 blev "back-up" forsyningen konverteret på 16 fyr i Danmark og på 5 fyr i Grønland.
- I 2002 blev 105 positioner på søen afsøgt for mistet/sunket afmærkningsmateriel.

Vurdering

Det vurderes, at moderniseringerne af fyr, hvor der er sket en konvertering, har medført den forventede nedgang i Farvandsvæsenets samlede miljøbelastning.

På otte ud af de 105 afsøgte positioner på søen blev der fundet objekter på havbunden, som vil blive fjernet.

2.2.3 Farvandsvæsenet har gennemført en effektiviseringsanalyse

For at efterleve kravet for så vidt angår de administrative og organisatoriske opgaver vil Farvandsvæsenet leve op til de samme effektiviseringskrav, som gælder for det øvrige statslige område. På den baggrund valgte Farvandsvæsenet at gennemføre en intern effektiviseringsanalyse. Der udpeges i analysen en række indsatsområder, som vil give gevinster i form af effektiviseringer af driften. Dette vil ske f.eks. gennem øget anvendelse af ny teknologi, forenkling af arbejdsgange, sammenlægning og/eller omlægning af funktioner. Der peges også på regulære besparelser på drift og lønsum. Analysen var baseret på interviews af alle chefer og af udvalgte nøglepersoner, og der blev identificeret 12 områder, som hen over perioden 2002 og frem til 2005 vurderes at kunne effektiviseres.

De 12 områder er:

1. **Ledelsesgruppen:** Analysen afdækkede et antal områder, hvor Farvandsvæsenets ledelse kan effektiviseres gennem styrket samarbejde, kommunikation og synlighed samt større vægt på helhedsopfattelse i forholdet til virksomheden. Ledelsesgruppen vil derfor i 2003 arbejde med emner som forankring af mission/vision, synlig/værdibaseret ledelse og andet.
2. **Samarbejde i Farvandsvæsenet:** For at Farvandsvæsenet skal kunne bevare den rummelige personalepolitik, vil det ikke blive tolereret, at samarbejdsproblemer stiller sig i vejen for effektiv opgaveløsning.
3. **Sagsbehandling i Farvandsvæsenet:** Det skal forankres blandt medarbejderne, at god sagsbehandling sparer tid og højner kvaliteten.
4. **Materielområdet:** Der blev under analysen identificeret et behov for en mere gennemgribende analyse af, hvordan Farvandsvæsenets behov på materiel- samt bygge- og anlægsområdet bedst opfyldes.
5. **It-softwareudvikling:** Analysen har vist, at der er grund til at se nærmere på, hvordan Farvandsvæsenets it-softwareudviklingsopgaver tilgodeses mest optimalt. Det er et område i vækst, og samtidig er it et område, som i fremtiden kan danne grundlag for yderligere effektiviseringer.
6. **Personaleområdet:** For 2002/2003 er der på administrations- og personaleområdet udsparet 950.000 kr. ved nedlæggelse af en fuldmægtigstilling samt besparelser på annonceudgifter,

kantinetilskud, inventar og andet. Effektiviseringsanalysen viste derudover et behov for en tættere koordinering mellem de personalepolitiske tiltag, end tilfældet er i dag. Der skal gennemføres en analyse og vurdering af, hvorledes Farvandsvæsenets behov på personaleudviklingsområdet tilgodeses bedst muligt. Det skal blandt andet undersøges, hvorvidt der kan opnås en synergieffekt og en øget fleksibilitet ved at lægge to enheder i Administrations- og Personaleafdelingen sammen. I den forbindelse er det besluttet, at der skal udspares et årsværk senest med virkning fra 2005.

7. **Farvandssikringsafdelingen, Søkvæsthuset:** For 2002/2003 er der på farvandssikringens område udsparet 100.000 kr. ved nedlæggelse af en stilling som studentermedhjælper. Effektiviseringsanalysen afdækkede desuden et behov for nærmere at se på den faste normering i Farvandssikringsafdelingen. Denne afdeling har i en periode kunnet trække på arbejdskraft, der er kommet i overtal på grund af tilpasninger i nedadgående retning i inspektionsskibssektoren (den såkaldte ”afløserpulje”). Når denne pulje afvikles, skal normeringen dimensioneres korrekt i forhold til de opgaver, afdelingen skal løse.
8. **Regnskabs-, løn-, kasse- og rejseområdet:** For 2002/2003 er der på økonomiafdelingens område udsparet 750.000 kr. ved nedlæggelse af en overassistentstilling samt konsulentbistand. Da det tillige forventes, at arbejdet kan effektiviseres i regnskabs-, løn-, kasse og rejseelementet, er det besluttet at udspare et årsværk i dette element med virkning senest fra 2005.
9. **Indkøbsområdet:** Analysen afslørede en tendens til, at nogle af Farvandsvæsenets medarbejdere ikke i tilstrækkelig grad er klar over nødvendigheden af og fordelene ved at benytte en central indkøbsfunktion. Kendskabet skal derfor udbredes og brugen indskærpes. Dette skal udmønte sig i en reel, dokumenteret besparelse.
10. **Farvandsvæsenets planlægningsproces:** Det er under analysen kommet frem, at koordineringen mellem de administrative elementer, der arbejder med Farvandsvæsenets planlægningsproces ikke er tilstrækkelig. Det er derfor besluttet, at økonomiafdelingen og Direktionssekretariatet skal koordinere tættere end i dag i et forsøg på at mindske den administrative belastning, som pålægges de operative afdelinger.
11. **Sekretariatsområdet:** Der er på dette område peget på en række problemer, som belaster administrationen generelt. Sekretariatet og de værktøjer de anvender, herunder ScanJour skal derfor underlægges en gennemgang for at effektivisere forretningsgangene og selve journaliseringen. Herudover har Farvandsvæsenet det særlige problem, at der opereres med både et åbent og et lukket netværk. Det kræver særlige løsningsmodeller for at forhindre tunge arbejdsgange.
12. **Inspektoratet:** Farvandsinspektoratet får tilført en ekstra midlertidig norm. Det skyldes, at afdelingen er blevet pålagt to store udviklingsprojekter¹⁵. Farvandsvæsenet har under hele processen været bevidst om, at effektiviseringer ikke må betyde, at udviklingsprojekter ikke kan gennemføres.

Farvandsvæsenet vurderer, at den gennemførte effektiviseringsanalyse har givet et solidt grundlag, der også vil kunne anvendes i forhold til den fortløbende tilpasning af organisationen til udviklingens krav.

---

¹⁵ AIS-projektet (se afsnittet ”effekter og produkter”) samt projektet vedr. digitalisering af ”Efterretninger for Søfarende” i database (se datablad 1).

2.2.4 Farvandsvæsenets medarbejdere¹⁶

Lønsum fordelt på hovedformål i 1.000 kr. (i 2002-niveau).

Hovedformål	Regnskab				Budget*	
	1999	2000	2001	2002**	2002**	2003**
Nautiske publikationer	1.330	1.399	1.440	1.602	1.600	1.565
Myndighedsudøvelse	2.893	2.625	2.452	2.804	2.800	2.836
Fyrbelysning	30.044	29.329	26.717	29.686	27.000	26.406
Søafmærkning	44.500	42.786	40.912	37.236	39.700	36.675
Radionavigation	3.316	2.555	1.664	947	1.600	1.076
Kystredning	20.268	19.467	18.758	19.760	19.000	18.582
Tilsyn og kontrol med Lods væsenet	1.368	1.618	1.707	1.446	1.700	1.663
Oceanografi	5.850	6.033	7.486	9.237	8.500	9.095
Hjælpefunktioner	4.432	5.622	6.251	5.797	6.100	6.161
Generel ledelse	18.152	17.326	18.782	20.885	18.000	19.071
I alt	132.153	128.760	126.169	129.400	126.000	123.130

Tabel 3: Lønsum.

*) Kilde: FL2002/2003.

**) Tabellen er for 2002 og 2003 inkl. lønsumsforbruget til indtægtsdækket virksomhed. Lønsummen på dette område beløb sig til 3,7 mio. kr. i 2002 imod budgetteret 3,3 mio. kr. for 2002. I 2003 forventes et lønsumsforbrug på 2,9 mio. kr. på indtægtsdækket virksomhed.

Stigningen i lønudgifterne til fyrbelysning skyldes blandt andet, at der på fyr med kystudkig, hvor der opretholdes døgnbemanning, har været behov for ansættelse af flere medarbejdere som følge af feriefridage. Disse stillinger har Farvandsvæsenet valgt at bemane med medarbejdere fra det rummelige arbejdsmarked. Hertil kommer ikke indfrie forventninger om afgang af et antal fuldtidsansatte fyrpassere ved enkeltmandsbetjente fyr. Overgangen fra gammel løn til lønforsøg har desuden bevirket en lønstigning for personale på fyr med kystudkig.

For søafmærkningens vedkommende skyldes det fortsatte fald i lønsumsforbruget, at bemanningen i inspektionsskibssektoren igennem et stykke tid (også fortsat fremover) har været under tilpasning i nedadgående retning.

På radionavigationsområdet skyldes den fortsatte nedgang den endelige afvikling af DECCA-systemet, idet den sidste DECCA-medarbejder gik på pension i 3. kvartal 2002.

Kystredningstjenesten havde et merforbrug på løn, der skyldtes ansættelse af fuldtidsbeskæftigede redningsmænd i forbindelse med udstationeringen af motorredningsbåd type 16.

Vedrørende opgaven ”Tilsyn og kontrol med Lods væsenet” skyldes mindreforbruget, at stillingen som lodsinspektør har været varetaget af en vikar udpeget blandt eksisterende personale fra medio 2001 til medio 2002.

På det oceanografiske område er der fra 2001-2002 sket en stigning i lønsumsudgifterne, hvilket kan tilskrives opnormering på sejladsinformationsområdet og arbejdet med de oceanografiske modeller. Stigningen i lønudgifterne til generel ledelse skyldes flere faktorer som lønforsøg for kontorfunktionærer, højere løn til nyansatte i forhold til tidligere medarbejdere samt nyansættelser af medarbejdere inden for det rummelige arbejdsmarked.

¹⁶ Personaleoplysninger vedrørende medarbejdergruppens fordeling på alder og køn samt anciennitet ligger i datablad 2.

Gennemsnitslønnen beregnet pr. årsværk udgjorde i 2002 kr. 355.482 kr. I 2001 udgjorde den 340.074 kr. (i 2002-niveau). Stigningen i gennemsnitslønnen skyldes dels en forskydning mod generelt højere kvalifikationsniveau i personalesammensætningen, dels nyt lønsystem og regulering heraf.

Årsværk fordelt på hovedformål

Hovedformål	Regnskab				Budget	
	1999	2000	2001	2002*)	2002 *)	2003 *)
Nautiske publikationer	5	5	4	4	4	4
Myndighedsudøvelse	7	7	7	7	7	7
Fyrbelysning	111	107	97	96	100	100
Søafmærkning	127	115	120	108	110	110
Radionavigation	7	4	2	2	3	3
Kystredning	60	60	53	56	60	60
Tilsyn med lodsvæsenet	4	5	5	3	3	3
Oceanografi	15	19	17	20	21	21
Hjælpefunktioner	11	13	12	13	13	13
Generel ledelse	53	57	54	54	55	55
I alt	400	392	371	363	376	376

Tabel 4: Årsværk.

*) Tabellen er for 2002 og 2003 inkl. årsværksforbrug på 11 til indtægtsdækket virksomhed.

Antallet af årsværk er alene vejledende, og skal ses i sammenhæng med lønsumsbudgettet på finansloven. I forbindelse med udarbejdelse af finansloven for 2003 blev det, efter aftale med Forsvarsministeriet, besluttet at ændre personaleforbruget omsat til årsværk fra 417 til 376 for at få et mere retvisende forventet personaleforbrug.

Den fortsatte nedgang i årsværksforbruget på søafmærkning i forhold til 2001 skyldes udfasning af ældre fartøjer og ibrugtagning af nye inspektionsfartøjer, hvor behovet for besætningsmedlemmer er væsentligt mindre.

På kystredningsområdet har nye mellemklasseredningsbåde medført et behov for yderligere ansættelse af fuldtidsbeskæftigede redningsmænd.

Bemandingen af Forsvarets Center for Operativ Oceanografi er nu på plads, idet der i 2002 yderligere er ansat 2 civile og 1 militær oceanograf.

På informatikområdet under ”hjælpefunktioner” er der ansat en Unix-driftsmedarbejder.

Antal medarbejdere

Afdeling	1999	2000	2001	2002
Direktionen	6	6	6	6
Administration/pers.	28	28	26	28
Økonomi	27	29	28	26
Materiel	14	14	14	11
Oceanografi	17	22	24	27
Inspektoratet	12	11	11	13
Informatik	10	11	12	14
Lodsinspektionen	3	3	3	3
Farvandssikring	514	473	465	468
I alt	631	597	589	596
Hertil kommer:				
Lodser	112	111	110	106
Øvrige i Lodsvæsenet	131	131	126	121
I alt i Lodsvæsenet	243	242	236	227

Tabel 5: Antal medarbejdere.

Opgørelsen over antal medarbejdere er udarbejdet pr. 31/12 de pågældende år og er ikke udtryk for den personalemæssige belastning i afdelingerne set på årsbasis. Dette bevirker, at der ikke kan trækkes en direkte parallel imellem nedgangen i årsværk fra 2001 til 2002 (8 årsværk) og stigningen i det samlede antal ansatte¹⁷ (7 medarbejdere).

Der har været få ændringer i antal medarbejdere i Farvandsvæsenet fra 2001 til 2002. I 2002 var der færre ansatte i Lodsvæsenet end i 2001. Det skyldes, at der gik flere lodser på pension, end der blev rekrutteret. I 2003 forventes antallet af lodser igen at stige som følge af en større rekruttering.

Dobbelt registrering af personaleadministrative oplysninger i ScanPas og DeMars har fortsat været nødvendig i 2002. Farvandsvæsenet forventer at kunne ophøre med at anvende ScanPas medio 2003.

Over- og merarbejde (i 1000 kr./i 2002 niveau)

	1999	2000	2001	2002
Udbetalt overarbejde *)	1949	1123	469	250
Heraf:				
Fyrbelysning	243	95	75	1
Søafmærkning	1639	952	305	146
Udbetalt merarbejde**)	301	176	411	597
Tilsammen	2250	1299	880	847
I % af lønsummen	1,71	1,01	0,7	0,7

Tabel 6: Over- og merarbejde.

*) Overarbejde udbetales til medarbejdere med højeste arbejdstid.

***) Merarbejde udbetales til chefer og medarbejdere uden højeste arbejdstid.

Det fortsatte fald i overarbejde, især med hensyn til søafmærkning og fyrbelysning, skyldes hovedsageligt, at der i forbindelse med kapacitetstilpasninger har været afløserpersonale til rådighed i et større omfang end normalt, samtidigt med at der på fyr med kystudkig er ansat medarbejdere inden for det sociale kapitel. Stigningen i udgifterne til merarbejdet skyldes hovedsagelig udbetaling til

¹⁷ Ekskl. Lodsvæsenet.

chef-gruppen for merarbejde i 2002. Derudover har der været udbetalt merarbejde til enkelte medarbejdere uden højeste tjenestetid.

Personaleomsætning - Antal nyansatte og fratrådte medarbejdere

år	Nyansatte	Fratrådte	*Personaleomsætning %
1999	37	45	7%
2000	39	73	12%
2001	60	56	10%
2002	54	52	9%

Tabel 7: Personaleomsætning.

* Personaleomsætningen måles som afgangsprocent (antal fratrådte medarbejdere i forhold til antal ansatte). Farvandsvæsenets opgørelse følger kalenderåret.

Personaleomsætningen i Farvandsvæsenet er fortsat for nedadgående.

Det skal bemærkes, at personaleomsætningen også i de kommende år vil være præget af reduktioner i medarbejderstaben på enkeltmandsbetjente fyr og i inspektionsskibssektoren, hvor medarbejdere, der fratræder, ikke vil blive erstattet.

Sammenhængen mellem Farvandsvæsenets personalepolitik og mission/vision

I 2002 har Farvandsvæsenet arbejdet videre med de personalepolitiske tiltag, der er sat i værk i de foregående år. Særligt to områder har direkte sammenhæng til Farvandsvæsenets mission og vision:

- Kompetenceregnskab og videnledelse.
- Lønstrategi.

Kompetenceregnskab og videnledelse

Farvandsvæsenet har påbegyndt opstilling af et kompetenceregnskab, og i naturlig forlængelse heraf er der igangsat overvejelser om systematisk brug af videnledelse i Farvandsvæsenet.

Kompetenceregnskabet skal ses som et redskab til at styre udviklingen af videnressourcer, og systematisk anvendelse af videnledelse i Farvandsvæsenet skal medvirke til at tiltrække, udvikle, forankre og fastholde videnressourcer. En styrket forvaltning af Farvandsvæsenets videnressourcer skal medvirke til at indfri visionen om "... baseret på brugernes behov og myndighedernes krav til stadighed at bidrage bedst muligt og mest effektivt til sejladsikkerheden i danske, grønlandske og færøske farvande... "

Lønstrategi

Der er i 2002 udarbejdet en ny lønpolitik blandt andet for at skabe en større sammenhæng mellem lønpolitik, personalepolitik og Farvandsvæsenets overordnede mål.

Lønstrategien er et nyt element i lønpolitikken. I lønstrategien synliggøres hvilke aktiviteter, der er i fokus i det pågældende år¹⁸, og forventningerne til løndannelsen afstemmes. Den årlige lønstrategi er et vigtigt grundlag for de årlige lønforhandlinger, og samtidig et vigtigt redskab i forhold til Farvandsvæsenets vision, idet der hermed er skabt direkte sammenhæng mellem Farvandsvæsenets målsætninger og medarbejdernes muligheder for at avancere lønmæssigt.

Det er besluttet, at lønstrategien hvert år skal indeholde følgende elementer:

- Farvandsvæsenets højst prioriterede opgaver på baggrund af resultatkontrakt, direktørkontrakt og finanslov.

¹⁸ Lønstrategien ruller årligt.

- Personalepolitiske elementer, herunder kompetenceudvikling, viden- og erfaringsdeling, arbejdsindsats, ledelse, fleksibilitet, mobilitet, selvstændighed, ansvarlighed og samarbejdsevner.
- Rekrutterings- og fastholdelseelementer.
- Balance i Farvandsvæsenets samlede lønbillede, ved eksempelvis sammenligning af medarbejdergrupper.

Det betyder, at der hvert år skal tages stilling til, hvilke fokusområder der indgår under hvert element, og med hvilken vægt elementerne indgår i lønstrategien.

Forventningen er, at den nye lønpolitik vil understøtte Farvandsvæsenet personalepolitiske målsætning og således kunne tilvejebringe et grundlag for rekruttering og fastholdelse af velkvalificerede medarbejdere og samtidigt medvirke til at opfylde Farvandsvæsenets overordnede mission og vision¹⁹.

2.2.5 Samlet vurdering

Som det fremgår af bilag 2, viste en række af Farvandsvæsenets udgifter på nøgleområder sig at falde i forhold til niveauet i 2001. Det drejer sig primært om udgifter pr. fyr og flydende afmærkning i Danmark, udgifter pr. LORAN C station, pr. kystudkigsstation samt pr. redningsoperation. Til gengæld var der også en række områder, hvor udgifterne oversteg det budgetterede for året. Det drejer sig primært om udgifterne vedrørende "Efterretning for Søfarende", udgifter pr. fyr i Danmark og i Grønland, udgifter pr. flydende afmærkning i Danmark, pr. både i Grønland, udgifter pr. redningsstation samt omkostninger pr. lods. På lodsområdet blev stigningen i udgifterne dog delvist opvejet af den samtidige stigning i indtægter²⁰.

Det opsatte mål om kapacitetstilpasning i inspektionsskibssektoren blev indfriet, og forventningen om, at det nye inspektionsfartøj i 2002 ville medføre en mere effektiv løsning af Farvandsvæsenets inspektionsskibsopgaver, synes opfyldt.

Farvandsvæsenet har tradition for at arbejde seriøst med miljøarbejdet, og på dette område viser årets miljørapportering, at Farvandsvæsenets målsætning om, at "den samlede miljøbelastning, der kan relateres til Farvandsvæsenets aktiviteter, reduceres", er indfriet - også for 2002.

Som nævnt gennemførte Farvandsvæsenet i efteråret 2002 en intern effektiviseringsanalyse, der i første række sigtede mod at udmønte pålagte besparelser for årene 2002-2005. Farvandsvæsenet vurderer, at analysen tillige er en del af de fortsatte bestræbelser på altid at løse opgaverne så effektivt som muligt. Konkret blev der i analysen peget på 12 områder med potentiale for effektiviseringer i Farvandsvæsenet, som i de kommende år vil blive implementeret.

Farvandsvæsenet arbejdede i 2002 videre med udarbejdelsen af en ny virksomheds- og økonomistyringsmodel²¹, der på lidt længere sigt vil give Farvandsvæsenet mulighed for yderligere at sætte fokus på produktivitet- og effektivitetsudviklingen i Farvandsvæsenet. Dette er nødvendigt for at fastholde og realisere den del af Farvandsvæsenets visionen der omhandler "... under stadig tilpasning af kapaciteten til hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt og iagttagelse af god økonomi."

2.3 Udviklingsforhold

I resultatanalysens to foregående temaer blev løsningen af Farvandsvæsenets kerneopgaver analyseret tillige med ressourceanvendelsen hertil. I dette tredje tema om udvikling findes den direkte pa-

¹⁹ Farvandsvæsenets lønstyringsmodel samt "kompetenceudvikling og videnregnskab" er behandlet mere indgående under "Udviklingsforhold" (mål 14 og 15 fra resultatkontrakt 2002-2004).

²⁰ Se mere herom i kapitel 3: "Regnskab".

²¹ Målsætning i resultatkontrakten her for er behandlet under temaet "udviklingsforhold" nedenfor.

rallel til den resterende del af Farvandsvæsenets vision. I visionen hedder det således ”Farvandsvæsenets vision er, baseret på brugernes behov og myndighedernes krav, til stadighed at bidrage bedst muligt og mest effektivt til sejladsikkerheden i danske, færøske og grønlandske farvande.

Det forudses, at dette sker i konstruktivt samvirke med andre involverede, under udnyttelse af moderne teknologi ...”.

I dette tema fokuseres derfor på de udviklingsorienterede og mere langsigtede tiltag, der skal sikre, at Farvandsvæsenet også fremover er rustet til fremtidens udfordringer.

Dette tema er fuldt dækket i Farvandsvæsenets resultatkontrakt med Forsvarsministeriet 2002-2004.

2.3.1 Resultatkontraktens mål

Nedenfor er beskrevet de væsentligste mål fra resultatkontrakten, som vedrører temaet ”udviklingsforhold”, med tilhørende bemærkninger. Øvrige mål, der vedrører dette tema, og deres respektive opfyldelse er behandlet i datablad 3.

Mål 6: Udvikling af lodsvæsenet

Formål

På baggrund af statsrevisorernes beretning fra 2001 justeres Lodsvæsenets struktur og virksomhed.

Målene for ny struktur er, at Lodsvæsenet:

- Effektivt opfylder brugernes behov for lodsning.
- Effektivt opfylder myndighedernes krav til lodsning.
- Er økonomisk selv bærende og selvfinansierende.
- Udnytter sine ressourcer optimalt.
- Tilpasser kapacitet efter behov.
- Er konkurrencedygtigt i et liberaliseret marked.
- Er gennemskueligt for så vidt angår virksomhed, organisation, administration og økonomi.
- Ledes, styres og drives efter tidssvarende principper, herunder med en økonomistyring som normalt forventes af statslige institutioner, herunder fokus på omkostningsminimering.

Resultatkrav

Lodsvæsenets struktur:

- Justeret struktur effektueres snarest muligt.

Økonomistyringsmodel for Lodsvæsenet:

- Økonomistyringsmodel udarbejdes og godkendes af Forsvarsministeriet, og behovet for data defineres for Lodsvæsenet inden udgangen af 2002.
- Resultatkrav til finanslovsforslaget for 2003 vedrørende ”lods til tiden” udarbejdes.

Udbud af bådstationer:

- I løbet af 2002 afklares behovet for udlicitering af bådstationer.

Status

- Ny struktur er indført den 1. november 2002.
- Økonomistyringsmodel samt notat vedrørende afgrænsning af behovet for data er fremsendt til Forsvarsministeriet 16. december 2002.
- Resultatkrav til finansloven vedrørende ”lods til tiden” er medtaget på forslag til finanslov 2003. Nye lodssedler til registrering af ”lods til tiden” er indført i 2002 og anvendes til måling af dette resultatkrav fra 2003.

- I 2002 er behovet for udlicitering af bådstationer afklaret. Udlicitering forudses planlagt og gennemført i 2003 efter drøftelse med blandt andre personalets organisationer.

Vurdering

- Den nye struktur betyder, at antallet af lodserier er reduceret fra syv til tre. Det tidligere Limfjorden Lodseri er optaget i Farvandslodseriet, og lodserierne i Esbjerg, Kalundborg, Odense og Lillebælt er sammenlagt til Bælt- og Fjordlodseriet. Sundet Lodseri forbliver uændret. Formålet med den nye struktur er at skabe grundlag for en mere fleksibel og mere effektiv ressourceudnyttelse. Effekten af implementeringen af den nye struktur skal dog ses som et led i en generel modernisering af Lodsvæsenet og kan derfor kun til fulde vurderes på længere sigt.
- Formålet med økonomistyringsmodellen for Lodsvæsenet er at beskrive de styringsprocesser, der iværksættes med henblik på at udnytte ressourcer og tilrettelægge aktiviteter.
- Behov for udlicitering af båd tjenester med tilhørende overvejelser om nødvendig procedure er foreløbigt afklaret. Den ændrede struktur giver ikke anledning til at fravige hidtidige overvejelser, og procedure for forberedelse af udlicitering er under fastlæggelse.

Mål 12: Udarbejdelse og implementering af virksomheds- og økonomistyringsmodel

Formål

Det er målet at udvikle og ibrugtage en virksomheds- og økonomistyringsmodel, som sikrer, at Farvandsvæsenet blandt andet kan leve op til kravene i forbindelse med koncernens overgang til De-Map/DeMars, tilpasset Farvandsvæsenets specifikke virksomhedskarakteristika.

Resultatkrav

- Virksomheds- og økonomistyringsmodellen færdiggøres, således at den indgår som grundlaget for udarbejdelsen i foråret 2003 af Farvandsvæsenets finanslovsforslag for 2004.
- Nøgleområde 2 (regnskabskontrol) i Økonomistyrelsens benchmarking model opfyldes.
- Farvandsvæsenets ledelsesinformationssystem (LIS) påbegyndes udviklet, således at det indledningsvist kan understøtte ibrugtagningen af den nye virksomheds- og økonomistyringsmodel.

Status

- Økonomistyringsmodellen er færdigudarbejdet, og den anvendes i 1. kvartal 2003 som grundlag for udarbejdelsen af finanslovsforslaget for 2004. I den forbindelse har Farvandsvæsenet af Forsvarsministeriet (efter ansøgning i Finansministeriet) fået dispensation til, at hovedformålene i virksomhedsoversigten på finanslovsforslaget for 2004 opgøres i omkostninger. Et første udkast for virksomhedsstyringsmodel for Farvandsvæsenet er udarbejdet. Konkretisering af virksomhedsstyringsdelen af økonomistyringsmodellen vil fortsætte i løbet af 2003, når økonomistyringsmodellen og dataindhentningen er på plads. Forretningssange til DeMars version 2 er udarbejdet og implementeret i løbet af september 2002.
- For at opfylde Nøgleområde 2 (regnskabskontrol) i Økonomistyrelsens benchmarking model hed det i Finansministeriets benchmarking af statsinstitutioners økonomistyring for 2000, at følgende skal være opfyldt for Farvandsvæsenet:
  - 1) "Ansvar, beføjelser og hovedrutiner for den enkelte medarbejder i regnskabsforvaltningen er beskrevet (f.eks. hvem der afstemmer beholdningskonti, herunder likvide konti samt hvornår og hvordan, det afstemmes og hvad der skal dokumenteres)", og
  - 2) "Der foreligger en beskrivelse af den interne kontrol, herunder sikring af registreringernes pålidelighed, regeloverholdelse og indbyggede kontroller i forretningssange".
 I praksis er disse betingelser opfyldt ved udarbejdelsen af forretningssange samt kompetence- og stillingsprofiler for hver enkelt medarbejder i økonomiafdelingen.

- LIS er påbegyndt udviklet. Der har været afholdt et kort, koncentreret kursus i rapportudtræk fra LIS for en række administrative medarbejdere. Endvidere har i alt tre medarbejdere deltaget i kursus i LIS på Forsvarsakademiet, Center for Forvaltning (CFF).

Vurdering

Videreført udarbejdelse og til sin tid indførelse af påbegyndt virksomheds- og økonomistyringsmodel vil bidrage til at optimere Farvandsvæsenets resultater og anvendelse af ressourcer, samt sikre en bedre styring af virksomheden.

Mål 14: Ny løn samt styring

Formål

I forbindelse med administrationen af Ny Løn er det væsentligt, at Farvandsvæsenet på en struktureret og velovervejet måde anvender lønmidlerne i overensstemmelse med Farvandsvæsenets overordnede lønstrategi. På denne baggrund blev der i 2002 taget initiativ til udarbejdelse og iværksættelse af Farvandsvæsenets lønstyringsmodel, som indeholder styring af det økonomiske råderum, lønmidlernes anvendelse samt lønniveauet.

Resultatkrav

- Udarbejdelse af redegørelse om erfaringerne med samarbejdet med de faglige organisationer vedrørende lønforsøg.
- Benchmarking analyse af Farvandsvæsenets lønforhold i forhold til staten, kommunerne og det private arbejdsmarked.
- Udarbejdelse og implementering af lønstyringsmodel.

Status

- Medio december 2002 forelå redegørelsen om erfaringerne med samarbejdet med de faglige organisationer vedrørende lønforsøg. Heraf fremgår, at der har været et godt samarbejde med de faglige organisationer vedrørende lønforsøg.
- Der er ultimo 2002 udarbejdet en benchmarking analyse af Farvandsvæsenets lønforhold i forhold til staten, kommunerne og det private arbejdsmarked på baggrund af lønoplysninger fra 2001.
- Farvandsvæsenets lønstyringsmodel, der blev udarbejdet og implementeret ultimo 2002, består af:
  - En lønpolitik.
  - Benchmarking analyse af lønforholdene i Farvandsvæsenet set i forhold til staten, kommunerne og det private arbejdsmarked.
  - Analyse af lønstigningen i Farvandsvæsenet i forhold til staten: I henhold til aftale mellem Farvandsvæsenet og Forsvarsministeriet må den gennemsnitlige lønstigning på områder med nye lønsystemer i Farvandsvæsenet ikke overstige den samme gennemsnitlige lønstigning i staten som helhed med mere end 2 procentpoint.
  - Månedlig rapport til styring af lønsumsrammen.
  - Kvartalsvis rapport på lønsumsforbrug fordelt på hovedformål.
  - Halvårlig oversigt over tillægsfordelingen i Farvandsvæsenet.

Vurdering

- Både de faglige organisationer og Farvandsvæsenet har fået indfriet forventningen om, at det nye lønsystem ville give en større sammenhæng mellem opgavevaretagelse, kompetencer og

den enkelte medarbejders løn. Hermed forventes det, at der på lidt længere sigt er skabt incitamenter blandt medarbejderne til at tage kompetenceudviklingen til sig.

- Benchmarking analysen medvirker til at skabe et bedre overblik og en bedre styring af Farvandsvæsenets lønninger i forhold til staten, kommunerne og det private arbejdsmarked. Analysen viser, at Farvandsvæsenets lønninger ligger lidt højere end statens og kommunernes og på niveau med det private arbejdsmarked. Det er i denne sammenhæng vigtigt at holde sig for øje, at 78 % af Farvandsvæsenets medarbejdere ved udgangen af 2001 var overgået til det nye lønsystem i modsætning til kun 28 % af statens øvrige ansatte. Det kan ikke undgå at påvirke lønniveauet i en opadgående retning, da flere medarbejdere netop er blevet honoreret for individuelle kvalifikationer. Det permanente nye lønsystem træder først i kraft den 1. april 2003, og det må herefter forventes, at lønniveauet tilsvarende stiger i resten af staten.
- Farvandsvæsenets samlede lønstyringsmodel sammenholdt med lønudviklingen på det øvrige arbejdsmarked gør Farvandsvæsenet bedre rustet til at styre såvel lønsummen, som de årlige lønforhandlinger. Der skabes således en større sammenhæng mellem Farvandsvæsenets mål, og de lønsumsmidler der anvendes, og samtidig sikres, at der til stadighed er midler til rådighed til at honorere de ansatte, der yder en ekstra indsats på de indsatsområder, der er centrale for Farvandsvæsenet.

Mål 15: Kompetenceudvikling og videnregnskab

Formål

Kompetenceudvikling giver mest mening, når udviklingen knyttes tæt til organisationens mål og strategi, og gennem individuelle kompetenceprofiler kan Farvandsvæsenet i høj grad sikre en konkret og nærværende sammenhæng mellem Farvandsvæsenets mål og strategi og den enkelte medarbejders faglige og personlige kompetencer og udvikling.

Som opfølgning på Farvandsvæsenets arbejde vedrørende kompetenceudvikling falder det naturligt at arbejde videre med videnstyring og –regnskab for herigennem at få kortlagt den viden og de kompetencer, Farvandsvæsenet råder over.

Resultatkrav

- Færdiggørelse af en 1-årig udviklingsplan for hver medarbejder.
- Kompetenceregnskab for Farvandsvæsenet påbegyndes.

Status

- Alle medarbejdere har haft drøftelser vedrørende opstilling af 1-årige udviklingsplaner. For ca. 90 % af medarbejderne har det været relevant at udarbejde en plan.
- Kompetenceregnskabet blev påbegyndt.

Vurdering

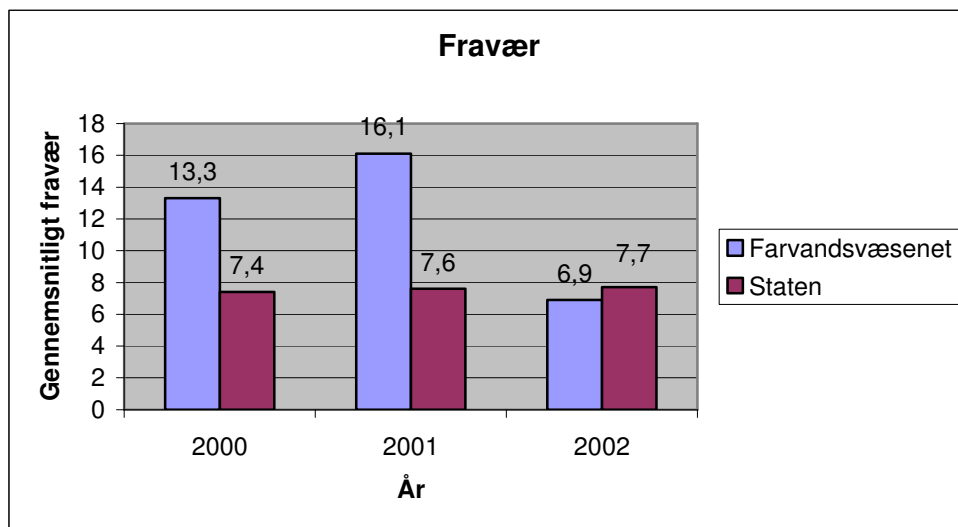
Med strategisk og systematisk kompetenceudvikling for øje har Farvandsvæsenet i samarbejde med medarbejderne udformet en kompetenceprofil for hver medarbejder. I profilen kombineres oplysninger om den aktuelle stilling, medarbejderen bestrider, og oplysninger om medarbejderens nuværende kompetencer og fremtidige kompetencebehov. Profilen indeholder såvel de faglige kompetencer som de personlige kompetencer samt en 1-årig udviklingsplan.

96 % af medarbejderne har udarbejdet en kompetenceprofil og lidt færre en udviklingsplan, men alle medarbejdere har deltaget i processen. På baggrund af kompetenceprofilerne har Farvandsvæsenet endvidere påbegyndt arbejdet med at opstille et kompetenceregnskab.

Mål 17: Sygefravær

Dokumentation

Medarbejdernes sygefravær opgjort som det gennemsnitlige antal sygedage.

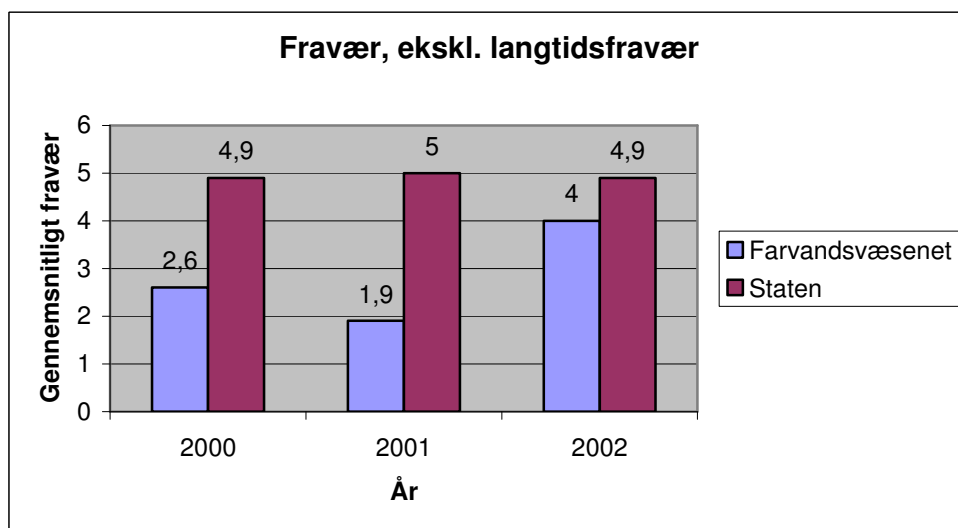

Figur 1: Sygefravær.

Kilde: Økonomistyrelsen²².

Figur 1 viser en meget stor nedgang i det gennemsnitlige sygefravær i Farvandsvæsenet fra 2001 til 2002. Den store forskel dækker imidlertid over en systematisk fejl i økonomistyrelsens data for Farvandsvæsenets sygestatistik 2000 samt 2001. I sidste års virksomhedsregnskab gjorde Farvandsvæsenet opmærksom på denne fejl, og opgjorde selv sygefraværet for 2001 til 6,3 dage (imod 7,5 dage i 2000). Heraf fremgår, at sygefraværet i Farvandsvæsenet fra 2001 til 2002 udviser en stigende tendens. Gennemsnittet ligger dog fortsat under statens gennemsnit på 7,7 dage i 2002.

Medarbejdernes sygefravær opgjort som det gennemsnitlige antal sygedage, ekskl. langtidsfravær.

Figur 2: Sygefravær, ekskl. langtidsfravær.

Kilde: Økonomistyrelsen.

²² Økonomistyrelsens sygestatistik indeholder ikke ældre data end 2000.

Som omtalt ovenfor er Økonomistyrelsens sygedata for Farvandsvæsenet for 2000 og 2001 behæftet med en systematisk fejl. I Farvandsvæsenets virksomhedsregnskab for 2001 blev det gennemsnitlige sygefravær, ekskl. langtidsfravær på baggrund af Farvandsvæsenets egne data opgjort til 3,5 dage, hvorfor der altså også på dette område er tale om en stigende tendens. Igen fremgår det dog, at Farvandsvæsenet har et lavere gennemsnitligt sygefravær (ekskl. langtidsfravær) end staten som helhed.

Formål

Under overskriften ”Projekt Nærvær” er i Farvandsvæsenet i længere tid foregået et arbejde med nærmere at undersøge og vurdere, om og i hvilket omfang medarbejdernes sygefravær kan tilskrives forhold på arbejdspladsen eller kan påvirkes deraf.

Formålet med arbejdet har været at søge medarbejdernes arbejdsbetingede sygefravær nedbragt, eller sagt på en anden måde at søge medarbejdernes nærvær styrket.

Da Farvandsvæsenets gennemsnitlige sygefravær pr. medarbejder såvel i 2001 som i 2002 lå under statens gennemsnit, syntes det umiddelbart svært at bringe det længere ned. Derimod tilstræber Farvandsvæsenet fremover at fastholde det lave sygefravær.

Resultatkrav

- Handlingsplan udarbejdes og dens principper og elementer overføres til nærværspolitikken.
- Farvandsvæsenets tilstræber at fastholde det lave sygefravær (ekskl. langtidsfravær).

Status

- Nærværspolitikken blev godkendt efter behandling af Hovedsamarbejdsudvalget i juli 2002.
- Farvandsvæsenets gennemsnitlige sygefravær (ekskl. langtidsfravær) viser en stigende tendens.

Vurdering

- Farvandsvæsenet har formuleret en nærværspolitik, hvori der sættes fokus på forebyggelse og fastholdelse. De væsentligste elementer vedrører arbejdsvilkår, fraværssamtaler, initiativer til omsorg for langtidssyge samt åbenhed om fravær.
- Tendensen viser desværre, at sygefraværet i Farvandsvæsenet har været stigende fra 2001 til 2002. Redskabet til imødegåelse af denne tendens er nærværspolitikken, som trådte i kraft medio 2002. I efteråret 2002 blev der afholdt møder med alle medarbejdere, hvor resultaterne fra en gennemført spørgeskemaundersøgelse²³ blev drøftet. På disse møder viste der sig et behov for at arbejde med emner som blandt andet motivation, daglige udfordringer, gode kolleger og tilfredshed med at være ansat i Farvandsvæsenet. I 2003 vil ”Projekt Nærvær” blive evalueret, og der vil blandt andet blive arbejdet videre med at vende den seneste tendens til svagt stigende sygefravær i Farvandsvæsenet.

2.3.2 Samlet vurdering

Også i 2002 var der fokus på udvikling af Lodsævæsenet. Pr. 1. november 2002 blev den nye struktur i Lodsævæsenet effektueret, hvilket betyder, at der i dag er tre lodserier mod tidligere syv. Det er for tidligt på nuværende tidspunkt at sige noget reelt om effekten heraf, men forventningen er blandt andet, at der vil ske en optimering af ressourcestyringen i Lodsævæsenet.

I 2002 blev der ligesom i 2001 udført et omfattende arbejde i forhold til at opstille en ny virksomheds- og økonomistyringsmodel for Farvandsvæsenet. Modellen er i foråret 2003 taget i anvendelse i forbindelse med udarbejdelse af omkostningsbaserede produktionsplaner samt forslag til finanslov

²³ I oktober 2001 blev der gennemført en spørgeskemaundersøgelse om arbejdsvilkår og nærvær i Farvandsvæsenet. Spørgeskemaerne udgør datagrundlaget for de udarbejdede rapporter, som blev anvendt til drøftelse af resultaterne af undersøgelsen.

2004. I den forbindelse har Farvandsvæsenet af Forsvarsministeriet (efter ansøgning i Finansministeriet) fået dispensation til, at virksomhedsoversigten i finanslovsforslaget for 2004 opgøres i omkostninger, samt at der etableres ”en bro” mellem den omkostningsbaserede virksomhedsoversigt og den udgiftsbaserede nettoudgiftsbevilling.

På personaleområdet blev der i 2002 udarbejdet en lønstyringsmodel i Farvandsvæsenet. Der blev i tilgift hertil udarbejdet en benchmarking analyse af Farvandsvæsenets lønforhold i forhold til staten, kommunerne og det private arbejdsmarked. Farvandsvæsenet påbegyndte desuden i 2002 udarbejdelse af et kompetenceregnskab som opfølgning på de seneste års målrettede arbejde med kompetenceudvikling.

Vurderingen er, at de nævnte projekter vil medvirke til at støtte opfyldelsen af Farvandsvæsenets mission.

3. Regnskab

3.1 Regnskabspraksis

Farvandsvæsenets budgetteringsgrundlag er en strategisk plan samt ét- og fem årige produktionsplaner. Farvandsvæsenet fordeler, som udgangspunkt i forbindelse med budgettering og aflæggelse af regnskab, samtlige udgifter på de ti hovedformål. Fordelingen af samtlige udgifter tager udgangspunkt i de registrerede udgifter på de enkelte opgaver samt udgifterne på de organisatoriske steder, i det omfang de ikke direkte kan henføres til de enkelte opgaver. Disse udgifter fordeles på hovedformålene ud fra forskellige ”nøgler” såsom tidsforbrug til de enkelte opgaver og formål ved værksteder og skibe samt regnskabsmæssige forholdstal for det centrale lagers vedkommende. Der er ingen ændringer i de regnskabsmæssige principper i forhold til 2001.

Idet der regnes i mio. kr., forekommer der afrundinger, som i visse tilfælde giver sig udslag i mindre differencer i forhold til blandt andet finansloven og imellem de forskellige tabeller og den tilhørende tekst.

3.2 Regnskaber for Farvandsvæsenet og Lodsreguleringsfonden, drift

3.2.1 Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet (driftsbevilling)

Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01.

Mio.kr./ nettoudgifter.

Drift nettoudgifter	Lønsum	Øvrig drift	I alt
Bevilling*	122,7	86,8	209,5
Regnskab	129,4	64,5	193,9
Afvigelse mellem bevilling og regnskab	-6,7	22,3	15,6
Bevilligstekniske omflytninger	3,7	-3,7	-
Årets overskud	-3,0	18,6	15,6

Tabel 8: Bevillingsafregning (drift), Farvandsvæsenet.

*) Bevilling +tillægsbevilling.

Farvandsvæsenet havde i 2002 i alt et mindreforbrug på 15,6 mio. kr., som kan forklares ved at en række projekter blev udskudt til 2003, samt at indtægterne blev 3,9 mio. kr. højere end forventet.

De væsentligste projekter, der blev udskudt, var anskaffelsen af to lette redningsbåde (LRB)²⁴, som var budgetteret med 9 mio. kr. samt levetidsforlængelse af motorredningsbåde (MRB), som var budgetteret med 0,6 mio. kr. Andre projekter der blev udskudt, var projektet vedrørende digitalisering af "Efterretninger for Søfarende" (E.f.S.) i database (budgetteret med 3 mio. kr.) samt indkøb af racons (1,2 mio. kr.).

På indtægtssiden opnåede Farvandsvæsenet i 2002 uforudsete indtægter på i alt 3,9 mio. kr., hvoraf 0,8 mio. kr. stammer fra den indtægtsdækkede virksomhed²⁵, mens afslutning af sagen vedrørende fjernelse af vraket "Espe" indbragte 2,8 mio. kr., og endelig fik Farvandsvæsenet en indtægt fra "Told og Skat"²⁶ på 0,3 mio. kr.

Farvandsvæsenet havde et merforbrug på løn på i alt 6,7 mio. kr. De 3,7 mio. kr. af dette merforbrug skyldes, at løn til indtægtsdækket virksomhed ikke er overført fra den almindelige virksomhed til indtægtsdækket virksomhed. Løn til indtægtsdækket virksomhed er efter aftale mellem Økonomistyrelsen og Forsvarsministeriet korrigeret på bevillingsafregningen, men ikke i driftsregnskabet. De resterende 3,0 mio. kr. i merforbrug på løn i 2002 skyldes blandt andet, at resultaterne af forhandlingerne om overgang til lønforsøg samt af de løbende årlige lønforhandlinger betød øget lønsumsforbrug i forhold til det budgetterede. Hertil kom en stigning i udbetalingen til merarbejde i 2002 i forhold til 2001.

3.2.1.a Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet (indtægtsdækket virksomhed)

Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01.90

Mio.kr./ nettoudgifter.

Drift netto	Lønsum	Øvrig drift	I alt
Bevilling	3,3	-3,3	0,0
Regnskab	0,0	-0,3	-0,3
Afvigelse mellem bevilling og regnskab	3,3	-3,0	0,3
Årets overskud	3,3	-3,0	0,3

Tabel 8a: Bevillingsafregning (indtægtsdækket virksomhed), Farvandsvæsenet.

Farvandsvæsenet har budgetteret med en lønudgift til indtægtsdækket virksomhed på 3,3 mio. kr. Lønuddgiften er regnskabsmæssigt registreret særskilt på std. konto 71. Nettooverskuddet er 0,3 mio. kr., som fremkommer ved forskellen mellem forøgede indtægter på 849.000 kr. og forøgede udgifter på 524.000 kr.

²⁴ Se yderligere de regnskabsmæssige forklaringer til hovedformålsregnskabet for Farvandsvæsenet. Der er tale om et investeringsprojekt.

²⁵ På den indtægtsdækkede virksomhed var der for 2002 budgetteret med 9,5 mio. kr., mens regnskabet lød på 10,3 mio. kr.

²⁶ Moms og renter.

3.2.2 Årets akkumulerede resultat for Farvandsvæsenet (drift)

Årets akkumulerede resultat for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01(drift).

Mio. kr./ nettoudgifter.

Akkumuleret resultat	Lønsum	Øvrig drift	I alt
Akkumuleret overskud ultimo 2001			
til videreførelse	6,5	19,7	26,2
Årets overskud	-3,0	18,7	15,7
Akkumuleret overskud ultimo 2002			
til videreførelse	3,5	38,4	41,9

Tabel 9: Årets akkumulerede resultat (drift), Farvandsvæsenet.

Det akkumulerede resultat for driften i 2002 udgjorde i alt 41,9 mio. kr., fordelt med 3,5 mio. kr. på lønsum og 38,4 mio. kr. på øvrig drift. Dette beløb videreføres til 2003. Det videreførte beløb planlægges i 2003 anvendt med 24,6 mio. kr. til gennemførelse af investeringsprojekter. Hertil kommer 14,1 mio. kr. til gennemførelse af driftsprojekter, blandt andet digitalisering af E.f.S. i database, anskaffelse af racons samt 2,9 mio. kr. til udmøntning af tillæg i forbindelse med ny løn.

3.2.3 Akkumuleret resultat for Farvandsvæsenet 1999-2002 (drift)

Akkumuleret resultat for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01 (drift).

Mio.kr./løbende priser.

	Primo saldo		Årets overskud		Ultimo saldo	
	Løn	Øvrig drift	Løn	Øvrig drift	Løn	Øvrig drift
1999	5,7	27,4	0,2	14,2	5,9	41,6
2000	5,9	41,6	-0,5	-3,6	5,4	38,0
2001	5,4	38,0	1,1	-18,2	6,5	19,8
2002	6,5	19,7	-3,0	18,7	3,5	38,4

Tabel 10: 1999-2002: Akkumuleret resultat (drift), Farvandsvæsenet.

Lønbevillingen for 2002 var på finansloven angivet til 122,7 mio. kr. svarende til den tildelte lønsumsramme. Med et årsresultat på 125,7 mio. kr. er merforbruget 3,0 mio. kr. Merforbruget på løn er anvendt til lønforhandlinger samt til udbetaling af merarbejde.

Det akkumulerede resultat for øvrig drift på i alt 38,4 mio. kr. er fremkommet ved at en række investeringsprojekter er blevet udskudt til 2003, samt at indtægterne i 2002 blev 3,9 mio. kr. højere end forventet.

3.2.4 Driftsregnskab for Farvandsvæsenet

Driftsregnskab for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01.

Mio.kr./løbende priser.

	Regnskab 2001	Regnskab 2002	Budget 2002 *	Budget - regnskab 2002	Budget 2003 **
Indtægter					
Alm.virksomhed	202,5	220,9	217,8	-3,1	218,0
Nettotal	185,5	209,5	209,5	0,0	207,5
Driftindtægter	17,0	11,4	8,3	-3,1	10,5
Udgifter					
Alm.virksomhed	219,6	205,5	217,8	12,3	218,0
Løn	123,1	129,4	122,7	-6,7	123,0
Øvrig drift	96,5	76,1	95,1	19,0	95,0
Overskud					
Alm.virksomhed	-17,1	15,4	0,0	15,4	0,0
Indtægter indtægtsdækket virksomhed***	-	10,3	9,5	-0,8	10,2
Udgifter					
Indtægtsdækket virksomhed	-	10,0	9,5	-0,5	10,2
Løn	-	0,0	3,3	3,3	2,9
Øvrig drift	-	10,0	6,2	-3,8	7,3
Indtægtsdækket virksomhed ***	-	0,3	0,0	0,3	0,0

Tabel 11: Driftsregnskab, Farvandsvæsenet.

*) Kilde: FL2002, bevilling + tillægsbevilling.

**) Kilde: FL2003.

***) For indtægtsdækket virksomhed er der ikke anført regnskabstal for 2001, idet denne virksomhed først starter i finansåret 2002.

Det var forventet, at Farvandsvæsenet modtog en bevilling på 209,5 mio. kr., samt indtægter på 8,3 mio. kr. på almindelig virksomhed, hvilket tilsammen udgjorde 217,8 mio. kr. Imidlertid viser regnskabet, at indtægterne i 2002 beløber sig til 11,4 mio. kr., hvilket er 3,1 mio. kr. højere end forventet²⁷. Den samlede forbrugsmulighed forøgedes dermed til 220,9 mio. kr. Forklaringen er de tidligere omtalte uventede indtægter i forbindelse med sagen om "Espe" (2,8 mio. kr.) samt indtægter på 0,3 mio. kr. for moms og renter.

Farvandsvæsenets samlede bruttoudgifter på 205,5 mio. kr. var 12,3 mio. kr. mindre end bevillingen. Af de 12,3 mio. kr. vedrører 3,0 mio. kr. et merforbrug på løn (brutto), mens 15,3 mio. kr. vedrører et mindreforbrug på øvrig drift (brutto).

Mindreforbruget på øvrig drift skyldes de omtalte udskydelser af såvel investeringsprojekter (to LRB samt levetidstidsforlængelse, der er udskudt til 2003) som andre projekter (digitalisering af E.f.S. i database samt indkøb af racons).

²⁷ Ekskl. den indtægtsdækkede virksomhed.

Som anført er merforbruget på løn på 3,0 mio. kr. anvendt til lønforhandlinger samt til udbetaling af merarbejde.

Løn til indtægtsdækket virksomhed er medtaget i øvrig drift i driftsregnskabet, mens det i bevilningsregnskabet er medtaget i lønsummen.

Farvandsvæsenet har i 2002 udskilt afmærkning i kontrakt og udchartring af "Argus" til indtægtsdækket virksomhed. De samlede udgifter til indtægtsdækket virksomhed blev beregnet til 10,0 mio. kr., hvoraf lønnen udgjorde 3,7 mio. kr. Indtægterne var på 10,3 mio. kr., hvilket har resulteret i et overskud på 0,3 mio. kr.

3.2.5 Hovedformålsregnskab for Farvandsvæsenet (nettoudgifter)

Hovedformålsregnskab for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01 (nettoudgifter).

Mio. kr./i 2002-niveau.

Hovedformål	Regnskab	Regnskab	Budget	Afvigelse	Budget
	2001	2002	2002 *	Budget/ regnskab	2003 **
1. Nautiske publikationer	1,5	1,6	2,5	0,9	2,6
2. Myndighedsudøvelse	3,9	4,0	7,6	3,6	4,8
3. Fyrbelysning	39,7	45,4	41,4	-4,0	50,9
4. Søafmærkning	39,6	33,5	36,7	3,2	26,4
5. Radionavigation	15,2	18,6	18,0	-0,6	14,8
6. Kystredning	48,8	36,8	50,6	13,8	46,8
7. Tilsyn og kontrol med Lodsvæsenet	1,7	1,1	2,7	1,6	1,6
8. Oceanografi/Hydrografi	13,5	14,9	15,3	0,4	14,1
9. Hjælpefunktioner	18,9	18,1	20,8	2,7	17,9
10. Generel ledelse og administration	25,3	26,1	19,9	-6,2	23,8
Ikke relaterbare indtægter og udgifter	-0,5	-5,9	0,1	6,0	-0,8
I alt	207,6	194,2	215,6	21,4	202,9
Nettoudgiftsbevillingen	190,1	209,5	215,6	-6,1	202,9
Årets resultat	-17,5	15,3	0,0	15,3	0,0

Tabel 12: Hovedformålsregnskab, nettoudgifter, Farvandsvæsenet.

* Kilde FL 2002.

** Kilde FL 2003, omregnet i 2002-priser for at sikre sammenlignelighed med de to forgående år.

Farvandsvæsenets udgifter og indtægter er fortsat fordelt på de ti hovedformål, som er uændrede i forhold til tidligere år.

Afvigelsen på nettoudgiftsbevillingen på 6,1 mio. kr. skyldes, at der er blevet overført 6,4 mio. kr. fra driftsbevillingen § 12.31.01 til anlægsbevillingen § 12.31.03. Derudover har Farvandsvæsenet fået tilført 0,3 mio. kr. til driftsbevillingen som følge af, at Farvandsvæsenet fik tilført en militært ansat til Oceanografisk afdeling. Nettovirkningen af de to overførsler er, at Farvandsvæsenet har fået reduceret driftsbevillingen med 6,1 mio. kr.

De nautiske publikationer udviste i 2002 et mindreforbrug, der for en stor dels vedkommende skyldes, at 600.000 kr., som var afsat til konsulent bistand, ikke blev forbrugt. Dertil kom, at udgifterne til porto og trykning var ca. 200.000 kr. mindre end forventet.

Vedrørende mindreforbruget på myndighedsområdet skyldes dette primært, at projektet omkring digitalisering af E.f.S. i database ikke som planlagt blev gennemført i 2002. Der var afsat 2,4 mio. kr. til dette projekt i 2002. Hertil kommer budget på 700.000 kr. til AIS-projektet, som ligeledes ikke blev forbrugt i 2002.

På fyrområdet viser hovedformålsregnskabet et merforbrug på 4 mio. kr., hvilket skyldes, at nogle vedligeholdelsesarbejder har vist sig at være mere omfattende end antaget på budgetteringstidspunktet. Der har desuden været tale om et lidt større forbrug end planlagt af skibstimer i forbindelse med arbejde på søfyrene i 2002.

For søafmærkningen har der været tale om et mindreforbrug på 3,2 mio. kr. Årsagen er, at omfanget af fejl på afmærkningen har været mindre end forudset. Det vurderes, at dette har en sammenhæng til Farvandsvæsenets kvalitetsstyringssystem samt afmærkningsregisteret. Desuden er der en sammenhæng til en mere effektiv drift af skibene, der i 2002 i højere grad end hidtil har været koordineret af "Nautisk Overvågningsfunktion".

På Kystredningstjenestens område har der været tale om et større mindreforbrug på i alt knap 14 mio. kr. Mindreforbruget skyldes flere forhold. De investeringer, der i 2002 var budgetteret med i forbindelse med 15-årsklasning af mellemklasseredningsbåde (MRB)'ere er udskudt til 2003 og de efterfølgende år. Projektet blev således ikke gennemført i 2002 på grund af en række forsinkelser. Dette medførte et mindreforbrug på 610.000 kr. i 2002.

I 2002 var der budgetteret med 5 mio. kr. til 1. ratebetaling på MRB-optionsbåde, men da det er besluttet ikke at benytte denne option, er der et mindreforbrug på dette område.

I 2002 var der afsat 1,5 mio. kr. til indkøb af ny "Fast Rescue Boat" (FRB) men da beslutningsprocessen på dette område, herunder vedrørende nye regler for redningsbåde, er blevet forsinket, blev fartøjet ikke anskaffet i 2002, men ventes anskaffet i 2003.

I 2002 var der ligeledes afsat i alt 9 mio. kr. til indkøb af to LRB'ere, men da det efterfølgende blev besluttet at udskyde disse anskaffelser, indtil der er høstet erfaringer med den FRB'er, der som nævnt ovenfor nu ventes anskaffet i 2003, blev disse to både alligevel ikke anskaffet i 2002. Baggrunden for beslutningen om at afvente erfaringerne med FRB'eren er, at der herved er åbnet for den mulighed, at indkøb af fremtidige LRB'ere eventuelt kan erstattes af de betydeligt billigere FRB'ere.

På hovedformålet "Tilsyn og kontrol med Lods væsenet" var der for 2002 et mindreforbrug på 1,6 mio. kr. I budgettet var der taget højde for yderligere to ansatte på denne opgave, men regnskabsmæssigt er lønningen hertil lagt under hovedformål "Generel ledelse og administration", idet de to er ansat under Lodsreguleringsfonden, der er en del af økonomiafdelingen.

På "Hjælpefunktioner" var der i 2002 et samlet mindreforbrug på 2,7 mio. kr. Mindreforbruget er knyttet til en række forskydninger mellem diverse mer- og mindreforbrug. De væsentligste poster er et mindreforbrug på 1,6 mio. kr., der vedrører mindreforbrug på inventar, porto, leje/leasing, servicekontrakter samt kantinetilskud. Hertil kommer mindreforbrug på 373.000 kr., som skulle have været anvendt til udarbejdelse af risikoanalyse²⁸, der dog mod forventning ikke blev fuldt gennemført i 2002. Tillige var der mindreforbrug på konsulentydelse samt uforudsete indtægter på 0,5 mio. kr.

På "Generel ledelse og administration" var der i 2002 et merforbrug på 6,2 mio. kr. Merforbruget er knyttet til en række forskydninger mellem diverse mer- og mindreforbrug. Merforbruget skyldes blandt andet, at der på dette hovedformål ikke har været budgetteret med de to ansatte, der blev nævnt ovenfor i forbindelse med opgaven "Tilsyn og kontrol med Lods væsenet". De væsentligste poster herudover drejer sig om tilskud til fleksjob, arbejdsskader, anvendelse af vikarer, hvor der

---

²⁸ Risikoanalysen er et led i Farvandsvæsenets langsigtede målsætning om at udvikle det nødvendige materiale, der kan danne baggrund for udvikling af en ny "risikobaseret teknisk forskrift for havnebaserede kystredningsfartøjer" til erstatning for den i Farvandsvæsenet siden 1987 anvendte "Søfatsstyrelsens tekniske forskrift for havnebaserede kystredningsfartøjer", der vurderes at stille urimeligt strenge krav til nybyggede redningsfartøjer.

har været et samlet merforbrug på 2,8 mio. kr. Hertil kommer et merforbrug på 1,7 mio. kr. på kurser (ledelse og DeMars), leje/leasing og servicekontrakter, aviser. På dette hovedformål var der desuden et merforbrug på omkring 0,5 mio. kr. på afskrivninger til arbejdsmarkedsbidrag og andre løn-udgifter.

Der er ”ikke relaterbare” indtægter og udgifter på i alt -5,9 mio. kr. Disse består af indtægter fra indtægtsdækket virksomhed på 2,9 mio. kr., erstatning vedrørende ”Espe” på 2,8 mio. kr. og renteindtægter på 0,3 mio. kr. samt renteudgifter på 0,1 mio. kr.

3.2.6 Regnskaber for Lodsreguleringsfonden (driftsbevilling)

3.2.6.a Hovedkontoafregning for Lodsreguleringsfonden, (driftsbevilling)

Hovedkontoafregning for Lodsreguleringsfonden, hovedkonto 12.31.11.

Mio. kr.

	Mio. kr.
Indtægter	196,4
Udgifter	180,6
Driftsoverskud	15,8
Nettobevilling	0

Tabel 13: Hovedkontoafregning, Lodsreguleringsfonden.

Lodsreguleringsfonden har til formål at stille materiel, bygninger, personale m.v. til rådighed for lodserierne og afholde de hermed forbundne udgifter. Udgifterne modsvares af skibenes betaling for lodsning eller anden sejladsvejledning. De årlige overskud efter afskrivninger akkumuleres i Lodsreguleringsfondens nettoformue, der anvendes til at imødegå udsving i omsætningen og til at vedligeholde Lodsvæsenets fartøjer m.v. gennem nye investeringer. Disse årlige driftsoverskud er på den måde med til at sikre, at Lodsvæsenet er selv bærende og selvfinansierende.

3.2.6 b Driftsregnskab for Lodsvæsenet

Driftsregnskab for Lodsreguleringsfonden, hovedkonto 12.31.11 (driftsbevilling)

1.000kr./i 2002-niveau.

	Regnskab 2001	Regnskab 2002	Budget 2002	R-2002 i pct. af budget 2002	Budget 2003
Indtægter:					
Lodsningsindtægter	187.415	193.530	178.270	109%	177.884
Diverse indtægter	1.616	1.731	1.144	151%	1.072
Renteindtægter	1.303	1.153	1.713	67%	890
Indtægter i alt	190.333	196.413	181.127	108%	179.846
Udgifter:					
Løn	133.724	137.096	128.568	107%	130.511
Varer og tjenesteydelser	26.272	28.502	26.079	109%	27.074
Vedligeholdelse, leje og skatter	9.875	10.725	8.800	122%	10.186
Afskrivninger på debitorer	821	574	700	82%	294
Diverse udgifter	761	1.446	832	174%	744
Renteudgifter	45	25	15	167%	6
Udgifter i alt	171.498	178.367	164.994	108%	168.816

Overskud inkl. ispulje og rejsepulje, netto	18.835	18.046	16.133	112%	11.030
Afskrivninger	7.795	2.222	5.780	38%	6.155
Overskud efter afskrivninger	11.040	15.824	10.353	153%	4.876
Isafgift, netto	-1.770	76	0		0
Rejsepenge/-godtgørelse, netto	1.531	2.464	922	267%	1.886
Overskud ekskl. Isafgift og rejsepenge/-godtgørelse	10.801	18.365	11.275	163%	6.761

Tabel 14: Driftsregnskab, Lodsreguleringsfonden.

Lodsvæsenets indtægter i 2002 steg med 3,2 % i forhold til 2001. Antallet af lodsninger er steget fra 18.183 i 2001 til 18.228 i 2002, svarende til 0,2 %. Tendensen, der har været igennem de seneste år med flere profitable lodsninger, synes således at fortsætte, hvorimod antal lodsninger er stagnerende. Indtægterne i 2002 beløb sig til 196,4 mio. kr., hvilket er 15,3 mio. kr. mere end forventet på det tidspunkt, hvor finansloven blev udarbejdet. Forskellen hænger sammen med, at der på budgetteringstidspunktet (marts 2001) var stor usikkerhed om, hvordan skibstrafikken ville udvikle sig, og der blev således budgetteret forsigtigt i lodserierne.

Sammenlignet med 2001 er udgifterne steget 4 %, hvilket er en lidt højere stigningstakt end stigningen i indtjeningen på 3,2 %. Udgifterne beløb sig til 178,4 mio. kr., hvilket er 13,4 mio. kr. mere end forventet på budgettidspunktet. Denne stigning hænger for en stor dels vedkommende sammen med det højere indtjeningsniveau, som har betydet, at blandt andet udgifter til andel og pension til lodser samt rejsegodtgørelse er blevet højere. Herudover er løn og pension til bådmænd steget som følge af en efterregulering på baggrund af ny overenskomst indgået i december 2001. Der er tegnet arbejdsskadeforsikring for lodser, idet det er afgjort, at Lodsvæsenet ikke indgår under statens selvforsikringsprincip. Der er anskaffet ekstra sikkerhedsudstyr til lodser og bådmænd, som ikke indgik i budgettet. Endelig har der i 2002 været ekstraordinære udgifter til arbejdsskadeerstatning og to havarerede lodsboade.

Rejseindtægter og –udgifter i forbindelse med rejse til og fra lodsernes påsætnings- og afsætningssteder indgår i en rejsepulje. Over en årrække skal indtægterne (rejsepengene), der er fastlagt pr. rute jf. Lodsvæsenets takstbog, balancere med udgifterne (rejsegodtgørelsen), der følger den statslige tjenesterejseaftale. I 2002 blev det til et underskud på 2,5 mio. kr., som overføres til rejsepuljen, hvori der nu er akkumuleret et underskud på 6,2 mio. kr. Det kan således konstateres, at de indkrævede rejsepenge fortsat ikke dækker de faktiske rejseudgifter.

Istillægget, som skal dække ekstraordinære udgifter i forbindelse med en isvinter, er ikke opkrævet i 2002, idet der i ispuljen er opsamlet 5,4 mio. kr., som skønnes at kunne dække udgifterne i forbindelse med en eventuel isvinter.

Samlet må Lodsvæsenets resultat med et overskud²⁹ på 18 mio. kr. mod et forventet overskud på 16,1 mio. kr. betragtes som tilfredsstillende. Siden finansloven for 2003 blev udarbejdet, har udviklingen inden for Lodsvæsenet vist en tendens, som tyder på, at det kan forventes, at indtægter og udgifter i 2003 vil ligge på samme niveau som i 2002, dog afhængigt af udviklingen i den internationale situation.

I årsregnskabet for 2002 er afskrivningsprincippet blevet ændret fra princippet om saldo afskrivninger til lineære afskrivninger. Ændring af princippet er sket på baggrund af en anbefaling fra Forsvarets Interne revision og er begrundet i, at lineære afskrivninger i højere grad afspejler forbruget af det enkelte aktiv. Lineære afskrivninger er desuden det fremherskende princip i virksomheder, som Lodsvæsenet typisk vil kunne sammenligne sig med. Var saldoprincippet fortsat blevet anvendt for regnskabet for 2002, ville afskrivningerne i alt have udgjort 5,8 mio. kr. i forhold til 2,2 mio. kr., som afskrivningerne udgjorde efter det lineære afskrivningsprincip.

Lodsvæsenet har ved årsskiftet 2001/2002 indgået kontrakt om levering af to lodsfartøjer, som blev leveret henholdsvis november 2002 og februar 2003. Kontrakten omfatter endvidere en option på seks fartøjer, og det vurderes p.t., hvor mange af de tilbageværende optioner, der er behov for. På baggrund af Statsrevisorernes beretning om Lodsvæsenet samt i forlængelse af Farvandsvæsenets arbejde med en ny økonomistyringsmodel er der udarbejdet en egentlig økonomistyringsmodel for Lodsvæsenet, som vil blive implementeret hurtigst muligt i løbet af 2003/2004.

3.3 Anlægsregnskab, anlæg

3.3.1 Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet (anlæg)

Bevillingsafregning for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.03 (anlæg).

Mio.kr.

Drift nettoudgifter	Udgifter	Indtægter
Bevilling*	15,0	4,8
Regnskab	10,7	3,6
Afvigelse mellem bevilling og regnskab	4,3	1,2
Bevillingstekniske omflytninger	3,6	-3,6
Årets overskud	7,9	-4,8

Tabel 15: Bevillingsafregning, anlæg. * Bevilling + tillægsbevilling.

Farvandsvæsenet havde i 2002 i alt et mindreforbrug på 7,9 mio. kr., hvor af de 3,6 mio. kr. stammer fra indtægter³⁰ som følge af salg af anlæg. Det drejer sig om salg af Spodsbjerg fyr til 2,5 mio. kr., Odden redningsstation til 0,05 mio. kr. samt Keldsnor fyr til 1,1 mio. kr.

Herudover skal mindreforbruget ses i sammenhæng med, at en række planlagte anlægsprojekter ikke blev gennemført i 2002³¹.

²⁹ Inkl. ispulje og rejsepulje, netto.

³⁰ Da anlægsindtægter ikke må anvendes af Farvandsvæsenet, overflyttes de bevillingsteknisk til udgiftssiden i den anlægsmæssige bevillingsafregning.

3.3.2 Akkumuleret resultat for Farvandsvæsenet (anlæg)

Akkumuleret resultat for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.03 (anlæg).

Mio. kr./løbende priser.

	Primo saldo	Årets resultat	Ultimo saldo
1999	4,0	22,3	26,3
2000	26,3	15,1	41,4
2001	41,4	-37,1	4,3
2002	4,3	7,9	12,2

Tabel 16: Akkumuleret resultat (anlæg).

Det akkumulerede resultat for 2002 udgør 12,2 mio. kr. Dette skyldes et generelt mindreforbrug på anlægsprojekter og uforudsete indtægter ved salget af Odden Redningsstation, Keldsnor Fyr, og Spodsbjerg Fyr. Farvandsvæsenet forventer i 2003 at anvende opsparingen på 12,2 mio. kr. til gennemførelse af Farvandsvæsenets investeringsplan.

3.3.3 Anlægsregnskab for Farvandsvæsenet, (anlæg)

Anlægsregnskab for Farvandsvæsenet, hovedkonto 12.31.01 (anlæg).

Mio. kr./løbende priser.

	Regnskab 2001	Regnskab 2002	Budget 2002	Budget - regnskab 2002	Budget 2003
Indtægter, i alt	22,0	13,8	15,0	1,2	18,8
Nettoudgiftsbevilling (B+TB)	20,8	10,2	10,2	0,0	18,8
Anlægsindtægter	1,2	3,6	4,8	1,2	0,0
Udgifter, i alt	59,1	10,7	15,0	4,3	18,8
Anlægsudgifter	59,1	10,7	15,0	4,3	18,8
Resultat	-37,1	3,1	0,0	3,1	0,0

Tabel 17: Anlægsregnskab.

Farvandsvæsenets samlede forbrugsmuligheder på anlægsområdet udgjorde i alt 15,0 mio. kr. Heraf var der indtægter på 4,8 mio. kr. som følge af salg af tre ejendomme³², samt en indtægt for Omø fyr, der indgik i regnskabet for 2001, men som ikke blev medtaget på tillægsbevilling. Tilsammen udgør bevillingen og indtægterne 15,0 mio. kr.

³¹ Nogle anlægsprojekter har Farvandsvæsenet besluttet ikke at gennemføre. Det drejer sig om udfasning af kviksølv på 13 fyr (budgetteret i 2002 til 1 mio. kr.), modernisering af Vejrhø fyr (budgetteret til 0,5 mio. kr.) samt modernisering af Læsø Rende fyr (budgetteret til 0,6 mio. kr.). Andre anlægsprojekter er udskudt til 2003. Det drejer sig primært om renovering af portnerboligen i Søkvæsthuset (budgetteret i 2002 til 1,26 mio. kr.), ny bøjekutter (budgetteret til 0,35 mio. kr.), etablering af omklædningsfaciliteter på Nexø redningsstation (budgetteret til 0,2 mio. kr.), renovering af Søkvæsthusets facade mod kanalen (budgetteret til 0,2 mio. kr.) samt etablering af oliefyr på Hirtshals redningsstation (0,1 mio. kr.).

I alt projekter der ikke blev realiseret i 2002 for 4,2 mio. kr.

³² Boligen ved Spodsbjerg fyr til 2,5 mio. kr., Keldsnor fyr med tilstødende bygninger til 1,2 mio. kr., 50.000 kr. for Odden redningsstation samt 80.000 kr. for Slettestrand redningsstation.

Der er i regnskabet for 2002 registreret et forbrug på 10,7 mio. kr., hvilket udgør et mindreforbrug på 4,3 mio. kr. i forhold til bevillingen på 15 mio. kr. Mindreforbruget skyldes skrinlægning af visse anlægsprojekter samt udskydelse af andre, jf. fodnote 31.

De registrerede indtægter på 3,6 mio. kr. er 1,2 mio. kr. lavere end budgetteret, hvilket skyldes at Slettestrand redningsstation endnu ikke er solgt, samt at Omø fyr er medtaget i regnskabet for 2001.

3.4 Samlet vurdering

Farvandsvæsenet har for 2002 opnået et regnskabsmæssigt tilfredsstillende resultat. Udskydelse af projekter og modtagelse af ekstraordinære indtægter, der tilsammen gav et overskud på 15,7 mio. kr., finder deres anvendelse i 2003 i overensstemmelse med Farvandsvæsenets investeringsplan.

3.5 Status for igangværende og afsluttede projekter

Status for igangværende projekter (Anlæg)

1.000 kr.	Hjemmel	Start	Slut	Bevilling	Akkumuleret forbrug	Årets udgift	Forventet restudgift
Ordre 20000100 Projektering & bygning af inspektionsfartøj	Akt 321 27/7-99	1999	2003	83.600	80.376	548	400

I forbindelse med gennemførelse af garantisynet på inspektionsfartøj ”Poul Løwenørn” var det ikke muligt at afslutte alle ændringsarbejder i 2002. De resterende ændringsarbejder vil blive gennemført primo 2003.

Status for igangværende projekter (Anlæg)

1.000 kr.	Hjemmel	Start	Slut	Bevilling	Akkumuleret forbrug	Årets udgift	Forventet restudgift
Ordre 20000088 Nyt garageanlæg til Hvide Sande redningsstation	FL 2002	2002	2003	1.600	201	201	1.400

Projektering og udbud af nyt garageanlæg til Hvide Sande redningsstation blev foretaget ultimo 2002. Projektet forventes afsluttet medio 2003.

Status for igangværende projekter (Anlæg)

1.000 kr.	Hjemmel	Start	Slut	Bevilling	Akkumuleret forbrug	Årets udgift	Forventet restudgift
Ordre 20000980 Omlædningsfaciliteter ved Neksø redningsstation	FL 2002	2002	2003	300	100	100	200

Projektering og udbud af omlædningsfaciliteter til Neksø redningsstation blev foretaget ultimo 2002. Projektet forventes afsluttet primo 2003.

Status for igangværende projekter (Anlæg)

1.000 kr.	Hjemmel	Start	Slut	Bevilling	Akkumuleret forbrug	Årets udgift	Forventet restudgift
Ordre 20000640 Modernisering af Udbyhøj fyr	FL 2002	2002	2003	500	350	350	150

Modernisering af Udbyhøj fyr blev ikke som planlagt afsluttet i 2002. Årsagen hertil skyldtes indsigelse fra fredningsmyndighederne i forbindelse med etablering af fyret. Farvandsvæsenet fik dispensation i henhold til ”fortidsmindebeskyttelseslinien”, således at det var muligt at opføre et nyt fyrhus i henhold til byggetilladelse. Projektet forventes afsluttet primo 2003.

4. Miljørapport

I lighed med tidligere år har Farvandsvæsenet i 2002, i overensstemmelse med Forsvarsministeriets reviderede grønne miljøstrategi, gennemført en aktiv indsats på miljø- og naturbeskyttelsesområdet. Farvandsvæsenets bestræbelser er udført i overensstemmelse med miljølovgivningens mål og hensigter om at bevare, beskytte og genoprette natur og miljø.

Med udgangen af 1998 havde Farvandsvæsenet beskrevet og indført et miljøledelsessystem, som baserer sig på standarden ISO 14000, og dette system er i dag en del af Farvandsvæsenets kvalitetsstyrings- og miljøledelsessystem. Der holdes årligt audit på alle tjenestesteder, hvori miljørevision indgår.

Farvandsvæsenets overordnede miljømålsætning er, at den samlede miljøbelastning, der skyldes Farvandsvæsenets aktiviteter, skal reduceres.

I 2002 havde Farvandsvæsenet følgende miljøindsatsområder:

- Energi
- Affald
- Vand

I 2002 blev Farvandsvæsenets to inspektionsskibe ISM-certificeret³³, hvilket udover sikkerhed til søs også omhandler undgåelse af forurening og forholdsordrer i tilfælde af uheld.

I 2002 blev Værksted Grenaa auditeret af Forsvarets Bygningstjeneste for at afgøre i hvilken udstrækning, Farvandsvæsenet lever op til forsvarets miljøstrategi og for at udveksle erfaringer på tværs i Forsvarsministeriet. Der var ingen større anmærkninger.

Farvandsvæsenet deltager desuden i arbejdet med at revidere forsvarets miljøstrategi, blandt andet vedrørende indsatsområder til søs.

Farvandsvæsenet stiller krav til underleverandører om brug af miljørigtige råvarer. Blandt andet ved bygningen af det nye inspektionsfartøj ”Poul Løwenørn” var der ved kontraktens indgåelse lavet en miljøvurdering, der løbende blev fulgt op på under bygningen af fartøjet.

Udover nærværende miljørapport udarbejder Farvandsvæsenet også særskilte miljørapporter for Farvandsvæsenets værksteder i Grenaa og Korsør. Disse regnskaber laves i samarbejde med de tilsynsførende myndigheder ved kommuner og amter.

De indhentede miljønøgletal i nedenstående tabel stammer fra hele Farvandsvæsenets virksomhed, inkl. Grønland og Færøerne. Værkstederne, inspektionsfartøjerne, Kystredningstjenesten og fyrområdet er de mest miljøbelastende dele af Farvandsvæsenets aktiviteter.

Tabellen viser en opgørelse over udvalgte miljønøgletal vedrørende forbruget af energi, vand samt de væsentligste luftudledninger inkl. affald.

Til indhentning af miljøoplysninger anvendes Farvandsvæsenets kvalitetsstyringssystem og Forsvarets miljøtilstandsvurderingsdatabase (TIVU).

---

³³ SOLAS-konventionen kap IX og The International Safety Management (ISM) Code, jf. IMO resolution A.741(18) kræver, at et rederi og dets skibe drives i overensstemmelse med et godkendt sikkerhedsstyringssystem. Sikkerhedsstyringssystemet (SMS) er medvirkende til, at rederiernes personale (inkl. skibenes besætninger) gennemfører de beskrevne procedurer på en effektiv måde.

		1998 Regnskab	1999 Regnskab	2000 Regnskab	2001 Regnskab	2002 Regnskab	2002- 2001 Regnskab	2003 Budget
Energi								
El-forbrug	MWh	3.342	3.240	2.903	2.860	2.872	12	2.811
Fjernvarme	GJ	3.382	2.120	1.827	2.038	1.974	-64	1.910
Olieforbrug til opvarmning	m ³	370	348	324	258	265	7	237
Olieforbrug til el-produktion	m ³	300	300	318	291	313	22	260
Olieforbrug til fremdrift (skibe/biler)	m ³	942	993	814	556	813	257	820
Benzin (almindelig og blyfri)	m ³	30	38	38	38	36	-2	41
Acetylgas (fyrlys og skærebrænding)	stk.	763	502	426	375	291	-84	243
Flaskegas (ukrudtsforbrænding samt truck)	stk.	59	76	83	84	73	-11	80
Vand								
Vandforbrug	m ³	8.260	9.592	9.565	7.879	7.316	-563	7.831
Væsentligste luftemissioner								
CO ₂ , kuldioxid	ton	5.946	5.922	5.307	4.320	5.090	770	4.872
SO ₂ , svovldioxid	ton	13,85	13,4	11,9	10,7	11,7	1	11,3
NO _x , kvælstofoxider	ton	76,1	78,6	69,9	52,9	68,5	15,6	65,9
Affald								
Kemikalieaffald –gruppe A (mineralolie)	kg.	18.745	9.681	11.138	5.023	9.509	4.486	6.944
Kemikalieaffald–gruppe C (opløsningsmidler)	kg.	1.125	190	441	160	272	112	396
Kemikalieaffald –gruppe H (org.-kem. uden halogen/svovl)	kg.	12.825	610	737	751	3.725	2.974	1.150
Kemikalieaffald –gruppe K (kviksølvholdigt)	kg.	0,26	10	17	60	249	189	72
Kemikalieaffald –gruppe X (uorganisk-kemisk)	ton	0,171	1,8	1,603	0,042	0,358	0,316	0,004
Kemikalieaffald –gruppe Z (diverse kemikalier)	ton	4,269	1,05	0,663	0,689	0,312	-0,377	0,115
Dagrenovation og andet brændbart affald	ton	52	53,6	42,1	42,9	54,51	11,61	43,8
Byggeaffald	ton	0	0,2	4,6	1,3	3	1,7	0,7
Have-/parkaffald	ton	2,75	4,55	6,5	4,1	4,5	0,4	2,2
Affald til genanvendelse	ton	51,3	75	282	206,5	116,6	-89,9	99,2
Andet affald til godkendt losseplads	ton	113,94	76	106,1	103,3	97,4	-5,9	97,4

Tabel 18: Miljørapport.

Kilde: Farvandsvæsenets egen database i miljøledelsessystemet og Forsvarets miljøtilstandsvurderingsdatabase (TIVU).

Energi

El-forbruget er stort set uændret i forhold til 2001. Det lille fald i fjernvarmeforbruget skyldes hovedsagelig lukningen af Esbjerg lystøndedepot.

Øget olieforbrug til el-produktion, fremdrift, samt til opvarmning skyldes ibrugtagningen af ”Poul Løwenørn” samt ”Jens Sørensen”s deltagelse i grønlandstogt i 2002.

Den samlede stigning i olieforbruget til opvarmning skyldes desuden den øgede produktion på værkstederne.

Faldet i brug af acetylgas skyldes fyrkonverteringer til alternativ energi.

Vand

Vandforbruget er faldet i Søkvæsthuset i forhold til 2001. I 2001 var forbruget højt på grund af renoweringer og afrensning af facade.

Luftemissioner

CO₂, SO₂ og NO_x udledes primært fra olieforbruget. Mængden af stofferne er afhængig af alle energiformerne, og stigningen i luftemissionerne hænger sammen med det større forbrug inden for energiområdet.

Affald

Generelt behandles Farvandsvæsenets affald i overensstemmelse med Forsvarsministeriets miljøstrategi. Affald, der skal sorteres, afleveres og afregnes særskilt. Kemikalieaffald har siden 1999 haft særlig bevågenhed i Farvandsvæsenet, således at der sigtes mod eksempelvis at anvende mindre giftige råvarer. I 2002 er der fortsat foretaget affaldssorteringer i henhold til lokale affaldsdirektiver.

Mængden af kemikalie gruppe A er steget meget i forhold til 2001, hvilket skyldes, at der er afleveret spildolie fra Værksted Korsør, hvor der har været opmagasineret tromler med spildolie fra 2001. Affald af opløsningsmidler, kemikalieaffald gruppe C, er steget. Farvandsvæsenets to værksteder opsamler opløsningsmidlerne i tromler. Disse tromler tømmes sjældent, derfor vil der være en variation fra år til år. Der blev ikke afleveret opløsningsmidler fra værkstederne i 2001. Opløsningsmidlerne bruges blandt andet til afrensning af malersprøjter.

Stigningen i kemikalieaffald gruppe H skyldes øget aktivitet i værkstedernes malehaller. Desuden har der været opmagasineret tromler med gamle malerspande ved Værksted Korsør. Disse er afleveret i 2002.

Kemikalieaffald gruppe K omfatter kviksølvholdige lysstofrør samt lanternerør, som samles og afleveres i større mængder ad gangen. Derfor kan affald i denne gruppe registreringsmæssigt overgå fra det ene år til det næste, hvilket bevirker, at tallene varierer fra år til år. Der er afleveret kviksølvholdigt affald fra værkstederne i 2002.

Stigningen i kemikalieaffald gruppe X skyldes udskiftning af blybatterier ved fyrtjenesterne samt på Ejde loranstation. De relativt høje tal for 1999 og 2000 skyldtes et væltet storebæltsfy, frostsprængninger af en række batterier på fyr i Grønland, samt udskiftninger af batterier på fyr på Færøerne. Der er flere hundrede kilo batterier i hvert fyr.

Kemikalieaffald gruppe Z er den registrerede mængde af udskiftede brunstens-batterier ved fyrtjenesterne.

Stigningen i dagrenovation og andet brændbart affald skyldes dels indsættelse af "Poul Løwenørn", dels større forbrug i Søkvæsthuset samt en del oprydning på værkstederne.

Den registrerede mængde af byggeaffald er fra ombygning på Drogden fyr.

Det store udsving i affald til genanvendelse igennem de sidste år skyldtes først modernisering af lystønder, senere skrotning af en stor del inddraget afmærkning samt aflevering af fortøjningssten til genanvendelse. I 2002 er der hovedsageligt afleveret jernskrot.

Mængden af andet affald til godkendt losseplads er nogenlunde stabil.

4.1 Fremtiden

Dataene i miljørapporten afspejler Farvandsvæsenets aktive indsats på miljøområdet, eksempelvis ved reduktion af den miljøbelastende del af affaldet.

Resultatet for 2002 er tilfredsstillende, og viser en samlet miljømæssig forbedring fra de foregående år set i forhold til aktiviteterne, der procentvist er steget mere end miljøbelastningen. Samtidig er det Farvandsvæsenets overbevisning, at personalet i forbindelse med det daglige arbejde har en miljømæssig sund og bæredygtig opfattelse.

Farvandsvæsenets miljøindsatsområder for år 2003 er følgende:

- Energi
- Affald
- Vand

Der vil blive arbejdet videre med at få reduceret olie- og elforbrug ved hjælp af målinger, efterisoleringer samt øvrige forbrugsreducerende foranstaltninger.

En modernisering af sandblæseriet ved Værksted Korsør har vist en ikke ubetydelig besparelse, da energiforbruget pr. produceret enhed er faldet fra 15.027 til 13.259 mega joule. Moderniseringen har ikke alene medført en nedgang i energiforbruget, men har ligeledes givet en arbejdsmiljømæssig gevinst, derved at en del hårdt fysisk arbejde er erstattet af maskinkraft. Et lignende projekt ved Værksted Grenaa forventes færdigt i 2003.

Der foretages til stadighed forsøg med miljørigtige malinger til brug på sømærkerne. Forsøget med en antibegroningsmaling på vandbasis fortsætter. Størstedelen af den maling, der blev anvendt i 2002, var på vandbasis.

Et projekt med udskiftning af jern- til plastvagere i Farvandsvæsenets vagerdistrikter forventes afsluttet i 2005. Plastvagere er miljømæssigt neutrale ved genbrug, og samtidigt kan de ligge længere i søen uden udskiftning. Plastvagerne er desuden vedligeholdelsesfrie³⁴.

Arbejdet med at reducere batteriforbruget på lystønderne ved at udskifte samtlige lanterner med energibesparende diodelanterner, ser ud til at have den beregnede effekt, samtidigt med at de er mere driftssikre. Det forventes, at der er diodelanterner på alle lystønder i 2004. Samtidig udskiftes de gamle racons på lystønderne med nye lavenergityper inden udgangen af 2005.

For at reducere skibenes energiforbrug, arbejdes der på at styre skiftningerne af lystønderne, således at batterierne tilpasses lyskarakteren på den enkelte afmærkning til en udlægningsperiode på 3-4 år. Endvidere påtænkes det at udvide tilsynsfrekvensen, således der kun laves to tilsyn i udlægningsperioden uanset dennes længde. Hidtil har der været mindst to tilsyn i udlægningsperioden.

På fyrområdet fortsætter konverteringen af de resterende gasfyr til alternativ energi, herunder vindmøller/solceller. Samtidig forbedres sikkerheden og arbejdsmiljøet omkring fyrene. Arbejdet hermed forventes afsluttet i løbet af fire år.

I Kystredningstjenesten fortsættes også med energisparende tiltag. Ud over de sidste års reduktion af temperaturen til opvarmning af motorerne, er et forslag om ændring fra elvarme til oliefyr i de store motorredningsbåde ved at blive undersøgt. Endvidere har en redningsstation fået oliefyr i stedet for el-opvarmning. Erfaringerne fra dette projekt vil blive fulgt op på de øvrige el-opvarmede stationer.

Der arbejdes desuden videre med bearbejdning af den positive holdning og interesse for de miljømæssige forhold blandt medarbejderne, blandt andet ved informationer under auditeringerne på tjenestestederne.

---

³⁴ Jernvagerne skal sandblæses og males hvert 3. år.

Bilag 1: Resultatkrav fra finansloven m.m.

Hovedformål	Resultat 1999	Resultat 2000	Resultat 2001	Resultat 2002	Mål 2002	Mål 2003
Hovedformål 1- Nautiske publikationer						
1. "Efterretninger for Søfarende" udgives ugentligt, antal gange om året	52	52	52	52	52	52
2. Udgivelse af ny udgave af "Dansk Fyrliste"	0	0	0	0	0	0
3. Udgivelse af ny udgave af "Rute T" ("Navigation through Danish Waters")	0	1	0	0	0	0
4. Udgivelse af "Afmærkning af danske farvande"	0	1	0	0	0	0
5. Udgivelse af tidevandstabeller for Danmark, Færøerne og Grønland	3	3	3	3	3	3
Hovedformål 2 – Myndighedsudøvelse						
Antal behandlede sager pr. medarbejder	775	720	830	860	800	800
Modtagne skrivelser er besvaret inden for 3 uger (%)	97,50	97,40	98,00	97,31	97,00	97,00
Hovedformål 3 – Fyrbelysning						
1. Fyr i Danmark og på Færøerne med funktionstid på mindst (%)	99,92	99,93	99,88	99,97	99,8-99,9	99,8-99,9
Antal fyr, Danmark	194	194	172	172	171	172
Antal fyr, Færøerne	27	27	27	27	27	27
2. Fyr i Grønland med funktionstid på mindst (%)	98,66	99,10	99,03	99,01	99,00	99,00
Antal fyr	62	63	63	63	63	63
3. Fyr i søen med funktionstid på mindst (%)	99,92	99,78	99,95	100	99,00	99,00
Antal fyr	23	23	23	23	23	24
Hovedformål 4 – Søafmærkning						
Lystønder i Danmark med funktionstid på mindst (%)	99,68	99,73	99,80	99,84	99,0-99,5	99,0-99,5
Antal lystønder	405	419	396	370	400	385
Vagere i Danmark med funktionstid på mindst (%)	99,90	99,94	99,92	99,86	99,0-99,5	99,0-99,5
Antal vagere	1.348	1.215	1.185	1.052	1.215	1.175
4. Båker i Grønland med funktionstid på mindst (%)	100	100	100	100	99,90	99,90
Antal båker	41	39	40	40	40	35
	99,64	99,63	99,60	99,68	99,00	99,00
	530	543	543	543	545	545
Hovedformål 5 – Radionavigation / overvågning						
Loran C system skal have en funktionstid på mindst (%)	99,74	99,98	99,99	99,99	99,90	99,90
Antal stationer	1	1	1	1	1	1
DPGS skal have en funktionstid på mindst (%)	99,97	99,98	99,98	99,85	99,80	99,80
Antal stationer	4	4	4	4	4	4
Kystudkigsstationer	7	7	7	7	7	7

Hovedformål	Resultat 1999	Resultat 2000	Resultat 2001	Resultat 2002	Mål 2002	Mål 2003
Hovedformål 6 – Kystredning						
Reaktionstid fra alarm til mandskabet er mødt og materiellet klar til udrykning må maksimalt være (minutter)	0-20	0-20	0-20	0-20	0-20	0-20
Redningsmateriellet skal være operativt som følger:						
Motorredningsbåde mindst (%)	91,43	95,40	95,75	90,20	95,00	95,00
Antal motorredningsbåde	12	12	13	14	14	14
Lette redningsbåde mindst (%)	98,43	95,60	98,60	98,90	98,00	98,00
Antal lette redningsbåde	19	18	17	17	17	17
Redningskøretøjer mindst (%)	99,80	99,70	99,80	99,80	98,00	98,00
Antal redningskøretøjer	15	15	14	13	13	14
Hovedformål 7 – Tilsyn og kontrol med Lodsvæsenet						
Antal lodserier	7	7	7	3	7	3
Antal lodsstationer	26	26	26	26	26	26
Antal lodsninger	19.351	18.666	18.183	18.228	18.500	18.500
Hovedformål 8 – Hydrografi						
Der skal foretages søopmåling i Danmark i størrelsesorden (km ²)	313	267	603	925	500	13.250 ³⁵
Der skal foretages søopmåling i Grønland i størrelsesorden (km ²)	276	260	425	261	200	4.900 ³⁶
Farvandsvæsenets telefonservice for maritime oplysninger skal have en funktionstid på mindst (%)	-	-	97,00	99,10	95,00	95,00
Vandstandsmålerstationer skal have en funktionstid på mindst (%)	95,00	99,00	97,50	96,20	97,00	97,00
Antal vandstandsmålerstationer	20	20	20	20	20	20
5. Oceanografisk målestationer skal have en funktionstid på mindst (%)	73,00	50,00	95,00	89,00	80,00	80,00
Antal oceanografiske målestationer	5	5	4	4	7	7
Hovedformål 9 – Hjælpefunktioner						
1. Funktionstiden på Farvandsvæsenets edb-systemer skal inden for normal arbejdstid være	-	99,80	99,10	99,85	98,00	98,00

Tabel 1: Resultatkrav fra finansloven m.m.

³⁵ Km opmålt linie.

³⁶ Km opmålt linie.

Bilag 2: Nøgletal, ressourceanvendelse

Beløb er angivet i 2002-niveau.

Hovedformål	Resultat 1999	Resultat 2000	Resultat 2001	Resultat 2002	Mål 2002	Mål 2003
Hovedformål 1 – Nautiske publikationer Udgifter vedr. "Efterretninger for Søfarende" (mio. kr.)	1,65	1,61	1,64	2,00	1,60	1,96
Hovedformål 2 – Myndighedsudøvelse Behandlede sager	3.876	4.098	3.735	4.279	4.000	4.000
Hovedformål 3 – Fyrbelysning Danmark: -udgift pr. fyr (1.000 kr.)	160	194	178	173	166	249
Færøerne: -udgift pr. fyr (1.000 kr.)	123	114	121	118	159	51
Grønland: -udgift pr. fyr (1.000 kr.)	155	64	33	138	81	19
Hovedformål 4 – Søafmærkning Danmark – udgift pr. flydende afmærkning (1.000 kr.)	24 7	20 5	31 0,03	29 8	25 5	19 1,1
Udgift pr. båke på Grønland (1.000 kr.)						
Hovedformål 5 – Radionavigation / overvågning LORAN-C –udgift pr. station (1.000 kr.)	3.333	3.216	3.179	2.903	2.983	3.912
DGPS – udgift pr. station (1.000 kr.)	379	214	106	119	143	115
Kystudkig – udgift pr. station (1.000 kr.)	1.617	1.659	1.607	1.516	1.616	1.481
Hovedformål 6 – Kystredning Operationer	601	596	624	719	600	600
- heraf redningsoperationer	361	306	306	388	300	300
- øvrige (assistancer, miljøarbejde m.v.)	240	290	318	331	300	300
Stationer	24	21	21	21	21	21
Udgift pr. operation ekskl. inv. (1.000 kr.)	53,82	54,28	50,39	50,16	49	54,20
Udgift pr. station ekskl. inv. (1.000 kr.)	1.348	1.540	1.498	1.717	1.414	1.548
Hovedformål 7- Tilsyn og kontrol med Lodsvæsenet Lodser (årsværk)	112,2	109,8	110,7	106,3	111	110
Øvrige ansatte (årsværk)	131,8	128,5	126,9	122,4	127	122
Lodsningsindtægter pr. lods (1.000 kr.)	1.755	1.735	1.691	1.820	1.606	1.617
Omkostninger pr. lods (1.000 kr.)	1.665	1.667	1.620	1.698	1.539	1.591
Lodsningsindtægter pr. lodsning (1.000 kr.)	10,2	10,2	10,3	10,6	9,6	9,6
Omkostninger pr. lodsning (1.000 kr.)	9,7	9,8	9,8	9,9	9,1	9,5
Antal fartøjer	37	37	37	38	37	36
Driftstimer pr. fartøj	661	644	634	617	650	650
Hovedformål 8 – Hydrografi Inspektioner / tilsyn af målerstationer						
-stationer (4) med 9 tilsyn	15	12	10	7	18	7
-stationer (3) med 6 tilsyn		6	7	7	12	7
Opmålingsfartøjer i drift	5	9	7	7	7	7

Tabel 2: Nøgletal, ressourceanvendelse.

Datablad 1: "Effekter og produkter": Mål fra resultatkontrakt 2002-2004

Mål 2002

Mål 3:

Digital produktion af "Efterretninger for Søfarende" (E.f.S.) på dansk og engelsk.

- Databasen færdig
- Systemet operativt

Status

Digitalisering af E.f.S. er betydeligt forsinket, og målet er ikke indfriet. Det skyldes primært, at det har været nødvendigt at omprioritere arbejdsopgaverne som følge af Farvandsvæsenets rolle i etableringen af et dansk landbaseret AIS-netværk. Der er dog etableret et midlertidigt digitalt produktionssystem, som E.f.S. produceres på, og som har givet værdifuld erfaring til udarbejdelse af det endelige udbudsmateriale. Projektet er nu sendt i EU-udbud, og der er indgået kontrakt med en ekstern konsulent om bistand i forbindelse med projektet.

Vurdering

Systemet vil gøre det muligt at samle løbende opdaterede informationer på en overskuelig og lettilgængelig måde.

Systemet er baseret på en database og vil kunne understøtte arbejdsprocesser i forbindelse med indtastning, redigering og validering af meddelelser. Disse værktøjer giver mulighed for at vælge forskellige publiceringsmåder. Det være sig trykte medier eller via hjemmeside. Løsningen vil være fleksibel og forberedt til senere udvidelser og integration til andre systemer, f.eks. moderne navigationsudstyr og geografiske informationssystemer (GIS).

Ved at oversætte E.f.S. til engelsk og publicere meddelelserne på Internettet, tilbydes skibsfarten et lettilgængeligt planlægningsværktøj, når rejsen går gennem danske farvande.

Modernisering af fyr, Danmark og Grønland

Konverteringen af fyrene er forløbet planmæssigt og tilfredsstillende. Farvandsvæsenets inspektions-skibe har efterfølgende kontrolleret alle de konverterede fyr i Danmark uden bemærkninger.

Udskiftning af jernvagere med plastvagere

Udskiftningen er forløbet planmæssigt.

Indfasning af nyt inspektionsfartøj

Det nye inspektionsfartøj "Poul Løwenørn" fungerer tilfredsstillende.

Mål 4, del 1:

Modernisering og kapacitetstilpasning inden for fyr- og afmærkningsområdet.

- Modernisering af 21 fyr i Danmark
- Modernisering af 5 fyr i Grønland
- Udskiftning af 100 jernvagere med plastvagere
- Indfasning af det nye inspektionsfartøj i perioden frem til 31. august 2002, hvorefter inspektionsfartøjet "Løvenørn" udfases. "Løvenørn" sættes til salg i september 2002

Modernisering af fyr, Danmark og

Grønland

Der blev som planlagt gennemført modernisering på 21 fyr i Danmark³⁷ og 5 fyr i Grønland³⁸. På de danske fyr blev gasinstallationerne nedlagt på 19 fyr.

Udskiftning af jernvagere med plastvagere

I 2002 blev 102 jernvagere udskiftet med plastvagere.

Indfasning af nyt inspektionsfartøj

Indfasning af det nye inspektionsfartøj "Poul Løwenørn" blev påbegyndt ved leveringen den 7. januar 2002 og afsluttet som planlagt den 31. august 2002. Herefter blev det gamle inspektionsfartøj "Løvenørn" udfaset og sat til salg.

Redningsbådstyper

Undersøgelsen har i årets løb omfattet en revision af reglerne for bygning og udrustning af redningsfartøjer frem til primo 2002. Søfartsstyrelsen har meddelt, at regelsættet er godkendt og sendt til EU-notifikation, men er endnu ikke modtaget retur.

Regelrevisionen indebærer, at Farvandsvæsenet vil kunne anvende fartøjer af typen FRB ved redningsstationerne i fremtiden. Revisionen medfører imidlertid ikke væsentlige ændringer i

Redningsbådstyper

Farvandsvæsenets fortsatte arbejde med at undersøge hvilke redningsfartøjstyper der mest hensigtsmæssigt kan placeres på de respektive redningsstationer har været præget af en forsinkelse i forbindelse med godkendelsesprocedurene omkring regelsættet for bygning af redningsfartøjer. Herudover er det blevet klarlagt, at for at få en tilfredsstillende revision af MRB-reglerne vil det være nødvendigt at gennemføre en omfattende risikoanalyse af MRB'ernes stabilitetskrav. For FRB'ernes vedkommende har regelrevisionen været tilfredsstillende, og Farvandsvæsenet kan

³⁷ Gl. Pøl fyr, Kegnæs fyr, Lågemade B. fyr, Lågemade F. fyr, Nordborg F. fyr, Rinkenæs F. fyr, Årø fyr, Assens fyr, Helnæs fyr, Knudshoved fyr, Prøvesten fyr, Spodsbjerg fyr, Strib fyr, Middelgrund W. fyr, Middelgrund E. fyr, Sejro fyr, Stavrby Skov fyr, Helleholm fyr, Helleholm F. fyr, Helleholm B. fyr, Udbyhøj fyr.

³⁸ Møllers ø fyr, Præstefjeldet bag- og forfyr, Savik fyr, Zimmers ø fyr.

blive besluttet i hvilket omfang, der skal anskaffes "Fast Rescue Boat"'s (FRB)'ere, og om og i givet fald i hvilket omfang optionerne på lette redningsbåde (LRB)'ere og motorredningsbåde (MRB)'ere, som Farvandsvæsenet har i forbindelse med nuværende og tidligere nybygningsprogrammer, skal udnyttes. Enkelte elementer vedrørende den fremtidige Kystredningstjeneste er dog, som det fremgår af nedenfor nævnte, allerede delvist på plads:

Byggeprogram MRB:

- Ny MRB indfases ved redningsstation Esbjerg

Byggeprogram LRB eller FRB:

- Nyt redningsfartøj indfases ved redningsstation Østerby

Mål 10:

Dataforvaltningspolitik

- Udarbejdelse af en dataforvaltningspolitik og et forvaltningsregime

kravene til stabiliteten for MRB'ere. Efter at reglerne er sendt til EU-notifikation, fik Farvandsvæsenet den 24. oktober 2002 accept fra Søfartsstyrelsen til at foretage EU-udbud af et FRB-fartøj, uanset at notifikationen af reglerne endnu ikke er afsluttet. Herudover har Farvandsvæsenet til undersøgelsen besluttet at få udarbejdet en nærmere analyse vedrørende visse dele af stabilitetskravene til MRB'erne, for at undersøge om det vil være hensigtsmæssigt at revidere kravene. Analysen forventes gennemført i løbet af 2003. Det overvejes endvidere på sigt at gennemføre en mere udførlig "risikobaseret" analyse i forbindelse med bygning og udrustning af redningsfartøjer. Det er desuden besluttet ikke at udnytte optionen på yderligere anskaffelser af MRB type 16 inden for den nuværende aftale med "Mathis" Værft.

Byggeprogrammer

Den 4. juli 2002 blev den fjerde - og foreløbigt sidste - båd i serien af motorredningsbåde type 16 fra "Mathis" Værft i Aalborg døbt "Niels Iversen". Redningsbåden skal have fast base ved redningsstation Esbjerg. Den 4. december 2002 bestod relevant personale ved redningsstationen den obligatoriske bådførerprøve. Redningsbåden kom i operativt beredskab den 9. januar 2003. Der blev ikke indfaset noget nyt redningsfartøj ved redningsstation Østerby i 2002. Farvandsvæsenet forventer derimod at anskaffe ny FRB til Østerby redningsstation i 4. kvartal 2003. Farvandsvæsenets datapolitik blev fremsendt til Forsvarsministeriet den 18. april 2002. Udarbejdelsen af et forvaltningsregime blev i 2002 påbegyndt, idet et udkast blev fremlagt i Referencegruppen for Forsvarets Center for Operativ Oceanografi i november 2002. Den 16. december 2002 fremsendte Farvandsvæsenet til Forsvarsministeriet tillige en priskalkulationsmodel på dataområdet.

foretage et EU-udbud med optioner.

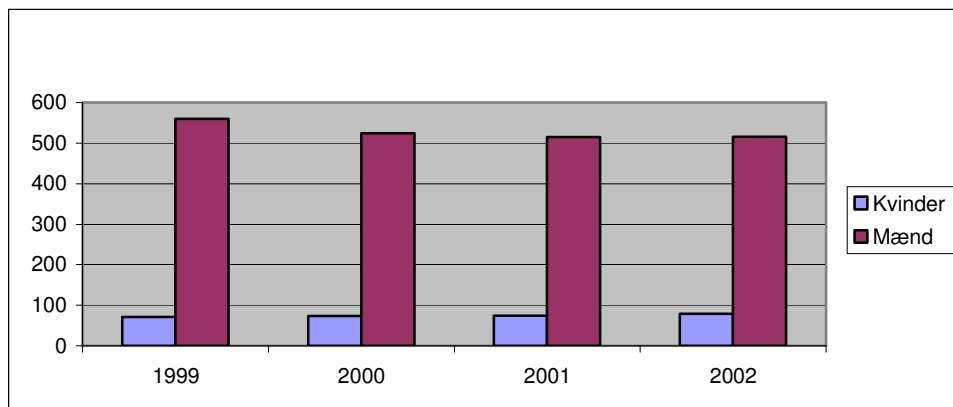
Byggeprogrammer

Den nye MRB "Niels Iversen" ved redningsstation Esbjerg har i indfasningsperioden og inden for den fortsat igangværende garantiperiode fået udført en række tekniske ændringer og justeringer, herunder specielt med hensyn til fremdrivningsmaskineriets gear- og koblingssystemer. Efter justeringerne er redningsbåden afprøvet og fundet i orden til permanent indsættelse i redningsberedskabet. Med hensyn til redningsbådens drift og anvendelse derudover vurderes det, på baggrund af indfasningsperioden, at redningsbåden vil kunne opfylde de forventninger, der er stillet til den. At det ikke lykkedes at få indfaset et nyt redningsfartøj ved redningsstation Østerby i 2002 skyldtes forsinkelse i godkendelsesproceduren for den omtalte regelrevison på området. Det forventes, at redningsbåden vil kunne anskaffes medio 2003.

Med afsat i de i 2002 tre udarbejdede elementer: Datapolitikken, (udkast til) dataforvaltningsregime samt priskalkulationsmodellen vurderes det, at Farvandsvæsenet har etableret et generelt beskrevet grundlag for den videre indsats på området. De praktiske erfaringer, der nu er draget med oceanografiske og hydrografiske data, vil være værdifulde for den samlede forvaltning af området, ikke mindst i forhold til brugerne. Farvandsvæsenet skal i den forbindelse leve op til de krav, der gælder for præsentation på f.eks. hjemmesiden af relevante oplysninger for brugernes adgang til Farvandsvæsenets data. Hertil hører grænsefladebeskrivelse, metadatabeskrivelse og systembeskrivelse.

Datablad 2: "Ressourceanvendelse": Personaledata.

Antal ansatte, fordelt på køn

Figur 3: Ansatte fordelt på køn.

Som det fremgår, er kønsfordelingen blandt de ansatte ret konstant.

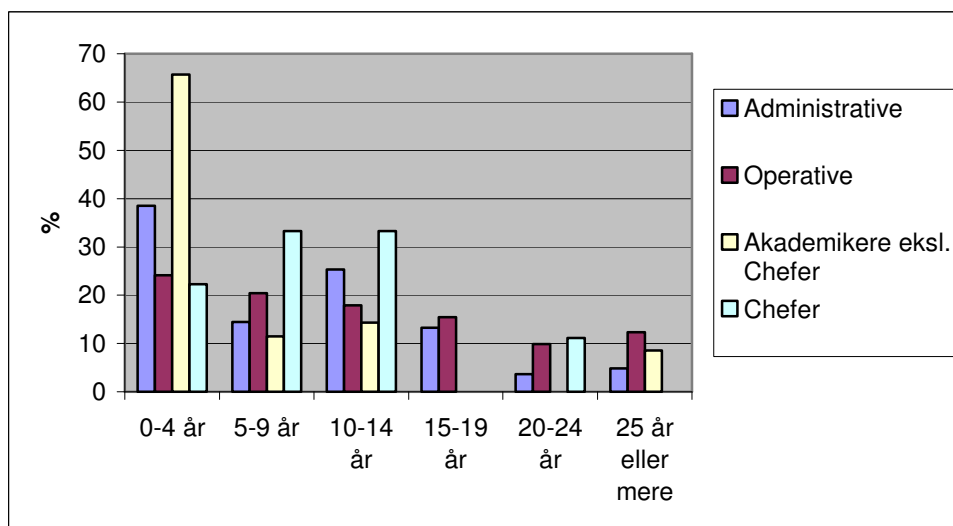
Aldersfordeling, opgjort i procent af det samlede antal medarbejdere samt gennemsnitsalderen for alle medarbejdere i Farvandsvæsenet

Alder	- 30	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 -	Gen. alder
Pct.	4,3	20,8	29,5	31,7	13,7	47

Tabel 19: Aldersfordeling.

Gennemsnitsalderen var i 2002 steget til 47 år fra 46 år i 2001. Andelen af medarbejdere i aldersgruppen 40-49 år er i 2002 steget til 29,5 % fra 26,9 % i 2001. Også andelen af medarbejdere, der er fyldt 60 år, er i 2002 steget (fra 13,6 % i 2001 til 13,7 % i 2002). For de øvrige aldersgrupper har der været tale om et fald i andelen af disse medarbejdere.

Anciennitet i Farvandsvæsenet

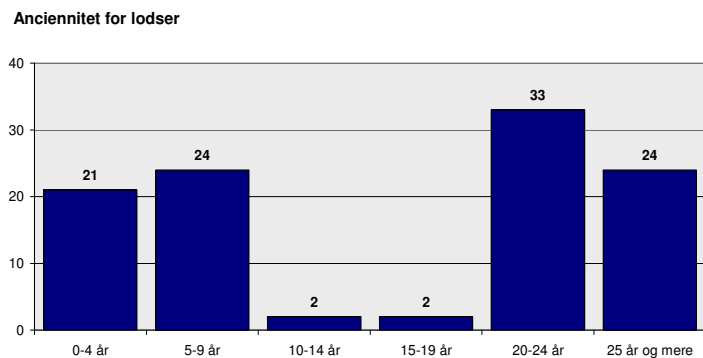

Figur 4: Anciennitet i Farvandsvæsenet.

Ovenstående diagram viser Farvandsvæsenets medarbejders anciennitet opgjort i procent, fordelt på medarbejdergrupper. Akademikergruppen bærer fortsat præg af de seneste års ansættelse i Center for Operativ Oceanografi samt det forhold at "generalister" er omfattet af Forsvarsministeriets turnusordning. Disse forlader derfor typisk Farvandsvæse-

net efter 3-4 års ansættelse. I øvrigt er der i Farvandsvæsenet en jævn anciennitetsfordeling blandt chefgruppen, operative samt administrative medarbejdere, hvorved der skabes en balance mellem erfaring og ny viden.

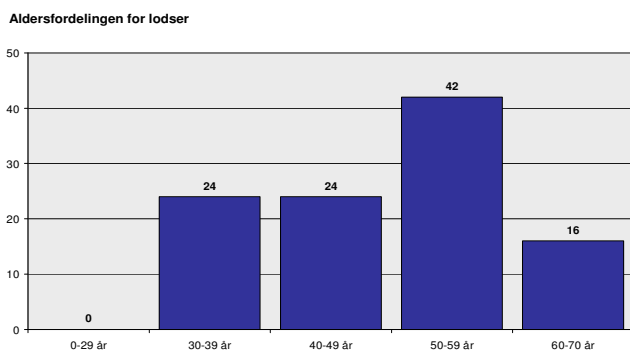
Anciennitet i Farvandsvæsenet for lodser

Figur 5: Anciennitet i Farvandsvæsenet, lodser.

Det fremgår af figur 6 nedenfor, at aldersgrupperne over 50 år er store i forhold til øvrige grupper. Det må derfor forventes, at et stort antal lodser vil gå på pension i de kommende år, og deres stillinger vil skulle besættes med nye lodser. Når en stor aldersgruppe går på pension og behovet for lodsning forventes at være det samme, vil det være vanskeligt at opnå en jævn rekruttering og dermed en jævn alders- og anciennitetsfordeling. Sammenholdt med at lodsernes anciennitet hænger sammen med kompetence og erfaring, vil den forventede øgede udskiftning medføre, at det i de kommende år vil være vigtigt at fastholde Lods væsenets høje kvalitetsniveau gennem en målrettet uddannelse og træning af nye lodser.

Aldersfordeling for lodser

Figur 6: Aldersfordeling, lodser.

Lodseres gennemsnitsalder er lige knapt 50 år.

Datablad 3: "Udviklingsforhold": Mål fra resultatkontrakt 2002-2004

Mål 2002

Mål 7:

Analyse af konsekvenser, herunder økonomiske konsekvenser for Lods væsenet som følge af EU direktiv om blandt andet liberalisering af havnelodsning

- Analyse af konsekvenser, herunder økonomiske af EU hensigter om liberalisering af havnelodsninger. Såfremt EU direktiv herom ikke foreligger i løbet af 2002 overføres dette mål til resultatkontrakten for efterfølgende relevante år. Analysen afleveres mellem seks til otte måneder efter EU direktivets offentliggørelse.

Mål 16:

Det rummelige arbejdsmarked

- 13 personer beskæftiges i henhold til bestemmelserne for det rummelige arbejdsmarked

Mål 18:

Ansættelse af medarbejdere af anden etnisk baggrund end dansk

Farvandsvæsenet skal ved udgangen af 2002 have seks ansatte med anden etnisk baggrund end dansk

Status

Dette resultatkrav er overført til resultatkontrakt mellem Farvandsvæsenet og Forsvarsministeriet for 2003-2004, idet der endnu ikke foreligger endeligt EU direktiv.

Ved udgangen af 4. kvartal 2002 var der 13 personer ansat efter reglerne om det rummelige arbejdsmarked. Personerne var fordelt på ni i fleksjob, to i servicejob, en i skånejob og en i jobtræning

Farvandsvæsenet havde allerede ved udgangen af 3. kvartal 2002 seks ansatte med anden etnisk baggrund end dansk.

Vurdering

Det vurderes, at ordningen med ansættelse af personer i henhold til det rummelige arbejdsmarked er en succes. Medarbejderne indgår på lige fod med de øvrige medarbejdere, og tilbagemeldingerne fra de enkelte personer samt afdelingerne er særdeles positive. Farvandsvæsenet er opmærksom på, at ansættelse af personer særligt i fleksjob og skånejob kan medføre en stigning i sygefraværet, idet flere af disse personer netop er tilkendt fleksjob og skånejob på grund af sygdomsproblemer. Denne faktor indgår som en naturlig del af ordningen, men Farvandsvæsenet finder ikke, at det er et problem, fordi succesen med ansættelserne overskygger sygefraværet.

Det er vanskeligt for Farvandsvæsenet direkte at påvirke indsatsen vedrørende ansættelse af medarbejdere af anden etnisk baggrund end dansk. Farvandsvæsenet tilstræber mangfoldighed i personalesammensætningen, og Farvandsvæsenet tilkendegiver derfor ved stillingsopslag, at alle uanset race, køn, religion eller etnisk oprindelse kan søge stillinger i Farvandsvæsenet.

Påtegning

Virksomhedsregnskabet giver et samlet, dækkende og pålideligt billede af virksomhedens økonomi og resultater, jf. § 41 i Finansministeriets bekendtgørelse nr. 188 af 18. marts 2001.

For så vidt angår de dele af virksomhedsregnskabet, der svarer til det ordinære årsregnskab, er kravene i bekendtgørelsens § 39 opfyldt.

For øvrige oplysninger erklæres, at disse er dækkende, og at dokumentationen er til stede.

København, den 4. april 2003

K. Borck
Farvandsdirektør

København, den 9. april 2003

Anders Troldborg
Departementschef